

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
& ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

«Κυκλοφοριακή Αγωγή - Ατυχήματα»

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Για μαθητές 9-12 ετών

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ®

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ®

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα»

Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού
Για μαθητές 9-12 ετών

Επιμέλεια: Βασίλης Δημόπουλος

ΑΘΗΝΑ 2008

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
και από Εθνικούς Πόρους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Τίτλος θεματικής ενότητας: ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα.

Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού για μαθητές 9-12 ετών»

Ανάδοχος: ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ Α.Ε.Ε.Ε., Φειδίου 18, 106 78 Αθήνα www.erevnites.gr

Επιστημονικός υπεύθυνος: Βασίλης Δημόπουλος

Επιστημονική-Παιδαγωγική Επιμέλεια: Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.

Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και

Περιβάλλοντος

Διευθυντής: καθηγ. Γ. Θ. Καλκάνης

Συγγραφική ομάδα: Βασίλης Δημόπουλος, Δέσποινα Ιμβριώτη, Ιφιγένεια Καριώτη

Φιλολογική επιμέλεια: Βούλα Θεοδωρίδου

Μακέτα εξωφύλλου: Εικόνα από το βιβλίο «Το βιβλίο της πόλης», Εκδ. ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ 2001

Η δημιουργία του παρόντος υλικού Αγωγής Υγείας με τίτλο «Κυκλοφοριακή Αγωγή - Ατυχήματα» έγινε για λογαριασμό του Υπουργείου Παιδείας στο πλαίσιο του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α2 «Πρωτόηση και βελτίωση της εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης», Μέτρο 2.4. Επαγγελματικός προσανατολισμός και σύνδεση με την αγορά εργασίας, Ενέργεια 2.4.3. Κατηγορία πράξεων α «Πιλοτικά Προγράμματα Σχολείων (Δημοτικά, Γυμνάσια, Ενιαία Λύκεια, ΤΕΕ)».

ISBN: 978-960-7541-36-9

Copyright: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων / Διεύθυνση Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων.

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

«Κυκλοφοριακή αγωγή – Ατυχήματα»

Περιεχόμενα

Μέρος Ι: Εκπαιδευτική Μεθοδολογία και Τεχνικές	10
Μέρος ΙΙ:	
1. Ζούμε στην πόλη σημαίνει κατά κύριο λόγο κυκλοφορούμε	17
2. Η γειτονιά μας	21
3. Κινούμαστε στην πόλη-Χάρτες	25
4. Μεταφορικά μέσα-Εξοικονόμηση ενέργειας	29
5. Σήματα: η γλώσσα της οδικής κυκλοφορίας	33
6. Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ)	39
7. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως πεζοί	43
8. Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως ποδηλάτες	47
9. Κυκλοφορούμε ως επιβάτες (στο αυτοκίνητο και στα μέσα μαζικής μεταφοράς)	51
10. Σταματούμε / Σταθμεύουμε	55
11. Ατυχήματα	59
12. Ατυχήματα στη θάλασσα	63
13. Σεισμός-Πλημμύρα	67
14. Συζήτηση για το μάθημα της κυκλοφοριακής αγωγής	73
1η Συνάντηση με τους γονείς	77
2η Συνάντηση με τους γονείς	81

«Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό δίδεται προς χρήση του εκπαιδευτικού της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με την προϋπόθεση ότι θα παρακολουθήσει ειδικό επιμορφωτικό σεμινάριο για τη σωστή χρήση του συγκεκριμένου υλικού».

Εισαγωγή

Το υλικό (Τετράδιο Μαθητή και Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού) που έχετε στη διάθεσή σας έρχεται να εμπλουτίσει το εκπαιδευτικό υλικό για την κυκλοφοριακή αγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μέχρι σήμερα αρκετοί εκπαιδευτικοί, στον περιορισμένο σχολικό χρόνο, έκαναν προσπάθειες προς την κατεύθυνση της εκπαίδευσης στην κυκλοφοριακή αγωγή. Αρρώγος σ' αυτή την προσπάθεια έρχεται να γίνει και το υλικό που κρατάτε στα χέρια σας και που ως κύριο στόχο έχει να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές στο θέμα της οδικής ασφάλειας, των μέσων μαζικής μεταφοράς και της πρόληψης ατυχημάτων.

Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από 14 κεφάλαια, που αντιστοιχούν σε ισάριθμα διδακτικά δώρα. Η μεθοδολογία προσέγγισης του γνωστικού στόχου και η επεξεργασία των εννοιών, η αναλυτική περιγραφή των οποίων περιλαμβάνεται στο πρώτο μέρος του εγχειριδίου που κρατάτε, αναπτύχθηκαν με βάση το ηλικιακό και γνωστικό επίπεδο των μαθητών.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται αναλυτικά τα κεφάλαια που εξετάζονται στο Τετράδιο του Μαθητή. Σε κάθε βήμα εμφανίζεται ενδεικτικός χρόνος διδασκαλίας. Η χρονική αυτή διάρκεια είναι προτεινόμενη και μπορείτε να την αναπροσαρμόσετε ανάλογα με τις απαιτήσεις της τάξης σας, ακόμα και αν χρειαστεί να παραλείψετε, κατά την κρίση σας, κάποια από τις δραστηριότητες.

Τέλος, προτείνεται να πραγματοποιηθούν δύο συναντήσεις με τους γονείς των μαθητών, προκειμένου να εμπλακούν και οι ίδιοι στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για το σκοπό αυτό στο Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού, περιλαμβάνεται υλικό με προτάσεις και ιδέες σχετικά με το περιεχόμενο των δύο αυτών συναντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Η συνεργατική προσέγγιση στη μάθηση θεωρείται μια σύγχρονη διδακτική μέθοδος, που έρχεται να λειτουργήσει συμπληρωματικά με την παραδοσιακή μετωπική διδασκαλία. Αυτή η προσέγγιση προτείνεται και στο εγχειρίδιο που αναπτύχθηκε για τη θεματική ενότητα «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα». Μία από τις προϋποθέσεις της συνεργατικής μάθησης είναι η ενεργή συμμετοχή τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία με το διάλογο και άλλες τεχνικές και στρατηγικές που αναπτύσσονται στη συνέχεια. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές μέσα στην τάξη χωρίζονται σε ολιγομελείς ομάδες, ώστε να μπορούν να καλλιεργήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις δεξιότητες επικοινωνίας και να συνεργαστούν αποτελεσματικά. Η σύνθεση της ομάδας είναι ευέλικτη, ώστε να προωθείται η συνεργασία με περισσότερους συμμαθητές. Ο εκπαιδευτικός αποποιείται το ρόλο της «αυθεντίας», που απλώς μεταδίδει τη γνώση στους μαθητές, και προσλαμβάνει το ρόλο εκείνου που συντονίζει και κατευθύνει τις ομάδες στην επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων.

1. Εκπαιδευτικοί στόχοι

Η θεματική ενότητα «Κυκλοφοριακή Αγωγή - Ατυχήματα» και το εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύχθηκε έχουν ως στόχο οι μαθητές να ευαισθητοποιηθούν και να ενημερωθούν για θέματα που αφορούν την κυκλοφοριακή αγωγή. Επιπλέον εκπαιδευτικοί στόχοι των επιμέρους συναντήσεων με τους μαθητές είναι:

- Να γνωρίσουν τα μεταφορικά μέσα και την ιστορία τους.
- Να αντιληφθούν τη σημασία της ορθολογικής χρήσης των ιδιωτικών μέσων μεταφοράς.
- Να εντοπίσουν τους κινδύνους και τα προβλήματα που δημιουργούν τα τροχοφόρα οχήματα.
- Να ενημερωθούν για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ως πεζοί και ως οδηγοί.
- Να γνωρίσουν βασικά σημεία του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.
- Να βελτιώσουν τη συμπεριφορά τους ως πεζοί, ως επιβάτες σε Ι.Χ. ή σε λεωφορεία και άλλα μέσα μαζικής μεταφοράς, ως οδηγοί ποδηλάτων και μελλοντικοί οδηγοί αυτοκινήτων.

- Να γνωρίσουν τρόπους αυτοπροστασίας, πρόληψης και αντιμετώπισης των τροχαίων και άλλων ατυχημάτων.
- Να εξοικειωθούν με το ρόλο τους ως ενεργοί πολίτες.
- Να έρθουν σε επαφή με την ευρύτερη κοινότητα.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες, ώστε να κατηγοριοποιούν, να αναλύουν, να επεξεργάζονται, να συνθέτουν και να αξιολογούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν.
- Να συνεργαστούν μεταξύ τους μέσα από τις ομαδικές εργασίες.

2. Εκπαιδευτική προσέγγιση

Ο Vygotsky (Ματσαγγούρας, 2000) υποστηρίζει ότι η γνώση είναι κοινωνικά προσδιορισμένη και οι μαθητές πρέπει να μνηθούν σ' αυτή. Όταν ανέπτυξε την έννοια της «ζώνης της επικείμενης ανάπτυξης», αναγνώρισε τη διαφορά μεταξύ της ατομικής και της ομαδικής επίλυσης προβλημάτων και όρισε τη ζώνη αυτή ως το κενό μεταξύ του τι μπορεί να κάνει ένα παιδί μόνο του και του τι μπορεί να κάνει με τη βοήθεια κάποιου άλλου μεγαλύτερου και πιο έμπειρου.

Αργότερα, ο Bruner (Dunne E. & Bennett N., 1990), ακολουθώντας τον Vygotsky, αναγνώρισε ότι η μάθηση στα περισσότερα περιβάλλοντα είναι μια επικοινωνιακή δραστηριότητα, θεωρώντας ότι η εκπαίδευση ως έννοια μεταβίβασης γνώσεων από τον εκπαιδευτικό στο μαθητή δεν ισχύει. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τη θεωρία του, η εκπαίδευση παρέχει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές μια ευκαιρία εμπλοκής στη διαπραγμάτευση αμοιβαίας κατανόησης.

Οι Edwards & Mercer (Ματσαγγούρας, 2000) χρησιμοποιούν τον όρο «κοινή γνώση», την οποία ορίζουν ως την κατανόηση που δημιουργείται και μοιράζεται από τους ανθρώπους μέσα από την αλληλεπίδραση. Έτσι η βάση της κατανόησης και της μάθησης είναι κοινωνική, πολιτιστική και επικοινωνιακή. Σύμφωνα με τη θέση τους, η μάθηση είναι κυρίως συνεργασία που λειτουργεί στη διαδικασία δραστηριοτήτων και ανταλλαγής απόψεων.

Σε συνεργατικές καταστάσεις το κάθε μέλος αναζητά αποτελέσματα ευεργετικά για το ίδιο αλλά και για τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Η συνεργατική μάθηση απαιτεί από τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές του την ανάληψη νέων ρόλων και ευθυνών. Τα τελευταία χρόνια δίνεται ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση στις διαδικασίες αλληλεπίδρασης και στους τρόπους που αυτές βοηθούν στην απόκτηση γνώσης. Η έμφαση που έδωσε ο Vygotsky στο ρόλο της διαμαθητικής επικοινωνίας και στη φύση του κοινωνικού περιβάλλοντος οδήγησε στη συνειδητοποίηση

των θετικών επιπτώσεων που μπορεί να έχει η συνεργασία των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης. Ο Vygotsky υποστηρίζει ότι οι κοινωνικές σχέσεις, οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, αποτελούν τη βάση όλων των λειτουργιών υψηλότερου επιπέδου και των σχέσεων μεταξύ τους. Στο Τετράδιο του Μαθητή πολλές οδηγίες είναι στο δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο, ώστε να παραπέμπουν σε συνεργασία.

3. Εκπαιδευτικές τεχνικές

Οι επαιδευτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στα κεφάλαια είναι:

• Καταιγισμός ιδεών

Η εισαγωγή στο καινούργιο θέμα γίνεται με μια διαγνωστική αντιμετώπιση. Με αυτό τον τρόπο ο/η εκπαιδευτικός παίρνει μια ιδέα των γνώσεων που έχουν τα παιδιά γύρω από το θέμα και ενισχύει την αυτοεκτίμησή τους καταγράφοντας τις απόψεις τους. Επιπλέον θέτει τον προβληματισμό για τις παραμέτρους που το επηρεάζουν ή που επηρεάζονται από αυτό.

Ο Ausubel (Ματσαγγούρας, 2000) από το 1968 υποστήριξε ότι «η μάθηση με νόημα», ως μαθησιακή θεωρία, έχει αποτελέσματα, εφόσον ο μαθητής συνειδητά συνδέει τα καινούργια γνωστικά δεδομένα με όσα ήδη γνωρίζει. Όταν συμβεί αυτό, ακολουθεί μια σειρά εννοιολογικών αλλαγών στις γνωστικές δομές του μαθητή, δεδομένου ότι οι ιδέες που κατέχει τροποποιούνται / μετασχηματίζονται και συνδέονται με τα νέα γνωστικά δεδομένα μέσα από γέφυρες, τους λεγόμενους προκαταβολικούς οργανωτές ή προοργανωτές (advance organizers).

Στο Τετράδιο του Μαθητή υπάρχουν εισαγωγικές ερωτήσεις-φράσεις (η πρώτη φράση ή/και εικόνα σε κάθε κεφάλαιο που αναφέρεται ως εισαγωγή στο Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτικού) με στόχο να προσφέρουν στους μαθητές κίνητρα για παρατήρηση και στοχασμό και στον εκπαιδευτικό την ευκαιρία για τον αρχικό προβληματισμό της τάξης.

• Έρευνα πηγών

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορες πηγές (διαδίκτυο, εκπαιδευτικά λογισμικά, βιβλία, βίντεο υλικό, περιοδικά κ.λπ.), για να συλλέξουν, να οργανώσουν, να σχολιάσουν και να παρουσιάσουν τις πληροφορίες, μέσω των οποίων θα δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματά τους. Σε κάθε περίπτωση που προτείνεται βίντεο υλικό ή εκπαιδευτικό λογισμικό πρόκειται για τίτλους τους οποί-

ους διαθέτει η Εκπαιδευτική Τηλεόραση ή διατίθενται από το ΥΠΕΠΘ για όλα τα ελληνικά σχολεία.

• Διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων

Η επεξεργασία, αξιολόγηση, επιλογή και σύνθεση του συγκεντρωθέντος υλικού αλλά και ο συσχετισμός των παραμέτρων οδηγούν στη διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων που έχουν ως σκοπό την ενημέρωση, τη βελτίωση ή την αλλαγή της στάσης των μελών της ομάδας.

• Παρουσίαση νέας γνώσης

Η παρουσίαση της νέας γνώσης είναι ένα ουσιώδες μέρος της διαδικασίας του θεματικού κύκλου. Μια ποικιλία δραστηριοτήτων, όπως η μουσική, οι καλές τέχνες, η δραματοποίηση κ.ά. μπορούν να χρησιμοποιηθούν, για να παρουσιάσουν τη νέα γνώση γύρω από το θέμα. Μέσα από το μοίρασμα της εμπειρίας και την παρουσίαση εγείρονται νέα ζητήματα. Αυτά συχνά οδηγούν σε μια νέα περιοχή μελέτης.

• Ερμηνεία εικόνας

Οι εικόνες και οι φωτογραφίες είναι βασικό μέσο για να ανακαλύψουμε πράγματα για τον εαυτό μας, τους άλλους, τον κόσμο, τις αξίες και τα προβλήματά του. Είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την αφόρμηση για ομαδική συζήτηση και την ανάπτυξη σχετικών ικανοτήτων, για τον εντοπισμό οπτικών πληροφοριών και την αξιολόγησή τους, για τη μεταφορά ευρύτερων εμπειριών στην τάξη και τη δημιουργία κλίματος κατανόησης και συμπάθειας για άλλα άτομα και καταστάσεις.

• Συζήτηση

Ανταλλαγή απόψεων πάνω σε ένα θέμα, η οποία τείνει στη σύνθεση και τη συναίνεση. Η συζήτηση προσφέρεται ιδιαίτερα για τη διερεύνηση πεποιθήσεων, αξιών, στάσεων και συμπεριφορών. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να μη διατυπώνουν απλώς γνώμες αλλά, κατά το δυνατόν, αιτιολογημένες απόψεις. Υπάρχουν διάφορες τακτικές για την οργάνωση μιας συζήτησης: χρησιμοποίηση μιας εικόνας, παράθεση βασικών στοιχείων του θέματος, διατύπωση ερωτήσεων που θα διαγράψουν την πορεία του προβληματισμού. Στο τέλος κάθε συζήτησης παρουσιάζεται το συμπέρασμα.

• Θεατρικό παιχνίδι

Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιούμε και ασκήσεις που αφορούν το θεατρικό

παιχνίδι. Το θεατρικό παιχνίδι στην εκπαίδευση στοχεύει στην κατάκτηση της μάθησης, διασυνδέοντας το γνωστικό με το συναισθηματικό και αισθητικό τομέα, προωθώντας τη βιωματική μάθηση μέσω της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Το θεατρικό παιχνίδι για τον Freud αναλαμβάνει το ρόλο διασύνδεσης της εσωτερικής με την εξωτερική πραγματικότητα. Για τον Piaget το παιχνίδι αποτελεί την αφομοίωση της πραγματικότητας στο «εγώ». Το παιδί αφομοιώνει μέρη της εμπειρίας του και έτσι αναδιαμορφώνεται η νοητική του λειτουργία. Ο Piaget θεώρησε το συμβολικό παιχνίδι απαραίτητο βήμα στη γνωστική ανάπτυξη του παιδιού. Εκτός όμως από την ανάπτυξη των νοητικών και προσωπικών λειτουργιών, το θεατρικό παιχνίδι στην εκπαίδευση οδηγεί επίσης στην ανάπτυξη των κοινωνικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων.

• Συνέντευξη / Ερωτηματολόγιο

Η τεχνική αυτή επιτρέπει στους μαθητές να έρθουν σε επαφή με ανθρώπους ποικίλων κοινωνικών χώρων, να συλλέξουν πληροφορίες, να βγάλουν συμπεράσματα. Μετά τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων και την ολοκλήρωση των συνεντεύξεων, ακολουθεί η επεξεργασία τους.

4. Οργάνωση της τάξης/ομάδων

Ανάλογα με το κεφάλαιο που μελετάται, τους στόχους που τίθενται και τις δραστηριότητες που προγραμματίζονται, οι μαθητές μπορούν να εργαστούν σε ολομέλεια, ατομικά ή ομαδικά. Οι ομάδες είναι απαραίτητο να είναι ολιγομελείς, ώστε να μπορούν οι μαθητές να καλλιεργήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις δεξιότητες επικοινωνίας και να συνεργαστούν αποτελεσματικά. Προτείνεται κάθε ομάδα να αποτελείται από τρία έως πέντε μέλη, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών και το χώρο που διαθέτει η κάθε τάξη. Η σύνθεση της ομάδας πρέπει να είναι ευέλικτη και να μην είναι η ίδια σε όλες τις δραστηριότητες, ώστε να προωθείται η συνεργασία με περισσότερους συμμαθητές. Επίσης οι ρόλοι που ανατίθενται στα μέλη στα πλαίσια κάθε ομάδας πρέπει να εναλλάσσονται κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Για την εργασία σε ομάδες είναι απαραίτητη η λειτουργική οργάνωση του χώρου της τάξης, ώστε να διευκολύνεται η άνετη συνεργασία των παιδιών κατά ομάδες αλλά και των ομάδων μεταξύ τους. Παράλληλα, η διάταξη των θρανίων πρέπει να βοηθά στην απομόνωση των ομάδων, στην άνετη κυκλοφορία μαθητών και εκπαιδευτικών στους διαδρόμους, στην εύκολη θέαση και πρόσβαση στον πίνακα και στα εποπτικά υλικά.

5. Συμβόλαιο της σχολικής τάξης

Από το εναρκτήριο δίωρο κρίνεται απαραίτητο ο εκπαιδευτικός να επιδιώξει τη συμφωνία στους βασικούς κανόνες, τους οποίους τα μέλη της τάξης θα ακολουθούν κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων. Οι κανόνες είναι αποτέλεσμα συζήτησης και συναπόφασης με τους μαθητές.

Οι μαθητές, στις συναντήσεις για τη θεματική ενότητα «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα», καλούνται κατά κύριο λόγο να εργαστούν σε ολιγομελείς ομάδες. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να συνειδητοποιήσουν ότι η επιτυχία του ενός μέλους της ομάδας σε κάποιο έργο εξαρτάται από τη συμβολή και των υπόλοιπων μελών της ομάδας καθώς και ότι η επιτυχία της ομάδας εξαρτάται από την ατομική επιτυχία των μελών της.

Οι κανόνες είναι πιο λειτουργικοί όταν είναι λιτοί και σαφείς. Τέλος, όσο λιγότεροι είναι, τόσο πιο εύκολα αφομοιώνονται και τηρούνται.

Το σύνολο αυτών των κανόνων μαζί με την αναφορά του επιδιωκόμενου στόχου αποτελούν το συμβόλαιο. Με την εφαρμογή του, κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι μαθητές:

- μαθαίνουν να μοιράζονται την άποψή τους με τους άλλους, χωρίς να προσπαθούν να την επιβάλλουν
- ακούν και σέβονται την άποψη των άλλων
- συνεργάζονται με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους και εκφράζουν, όταν απαιτείται, τη γνώμη τους δια του αντιπροσώπου της.

Ζητούμενο κατά την εκπαιδευτική διαδικασία δεν είναι οι μαθητές να εργάζονται ατομικά και σιωπηλά, αλλά η μεταξύ τους εποικοδομητική συνεργασία με τον όποιο θόρυβο συνεπάγεται αυτή.

Ακόμη, οι κανόνες πρέπει να υπενθυμίζονται συλλογικά και ατομικά επαινώντας την τάξη κάθε φορά που τηρείται κάποιος αναδεικνύοντας το γεγονός και δίνοντας την ανάλογη θετική ενίσχυση. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η εμφανής ανάρτηση των κανόνων ώστε να είναι ορατοί από τα παιδιά. Ο εκπαιδευτικός φροντίζει επίσης να προφυλάξει τα παιδιά από τυχόν παραβιάσεις και αποφεύγει να ενισχύει πλαίσια που τις βοηθούν. Τέλος, οι κανόνες μπορούν να αλλάζουν κατόπιν συζήτησης με τους μαθητές.

Για τη δημιουργία του συμβολαίου ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει το πρώτο κεφάλαιο.

6. Συναντήσεις με τους γονείς

Πριν το εναρκτήριο δώρο με τους μαθητές, προτείνεται να πραγματοποιηθεί μία συνάντηση με τους γονείς στην οποία ο εκπαιδευτικός θα αναπτύξει σε γενικές γραμμές τι περιλαμβάνει η θεματική ενότητα «Κυκλοφοριακή Αγωγή - Ατυχήματα». Αναλυτικές οδηγίες και ιδέες για την υλοποίηση της συνάντησης θα βρείτε στο αντίστοιχο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους.

Τέλος, προτείνουμε να γίνει άλλη μία συνάντηση με τους γονείς μετά την ολοκλήρωση των συναντήσεων με τους μαθητές, για την οποία επίσης μπορείτε να βρείτε οδηγίες στο αντίστοιχο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους.

Σημείωση:

Σε ορισμένα κεφάλαια ζητείται από τους μαθητές να συγκεντρώσουν πληροφορίες από έντυπα ή το Διαδίκτυο. Είναι απαραίτητο ο εκπαιδευτικός να το επισημάνει στους μαθητές στην προηγούμενη συνάντηση, έτσι ώστε να φέρουν στη σχολική τάξη το απαραίτητο υλικό.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Κεφάλαιο Ι

Ζούμε στην πόλη σημαίνει κατά κύριο λόγο κυκλοφορούμε

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να επεξεργαστούν οι μαθητές τη λέξη «κυκλοφορώ» και να γνωρίσουν τις διαφορετικές χρήσεις της.
- Να εντοπίσουν τρόπους κυκλοφορίας.
- Να κατανοήσουν τη σημασία των κανόνων οδικής κυκλοφορίας.
- Να διερευνήσουν τις συνήθειες και τη συμπεριφορά τους ως πεζών και ως επιβατών σε Ι.Χ. αυτοκίνητα και μέσα μαζικής μεταφοράς.

Οργάνωση ομάδων Στις δραστηριότητες 1 και 3 και στο πρώτο μέρος της δραστηριότητας 2 οι μαθητές εργάζονται ατομικά και καταγράφουν τις απαντήσεις τους στα αντίστοιχα πεδία. Στο δεύτερο μέρος της δραστηριότητας 2 οι μαθητές συζητούν σε ολομέλεια. Τέλος, στις δραστηριότητες 4 και 5 οι μαθητές συγκροτούν ομάδες των τεσσάρων ατόμων και καταγράφουν τις ιδέες τους.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 5΄)

Στη δραστηριότητα αυτή θα συζητηθεί το θέμα της κυκλοφορίας στην πόλη. Συζητήστε σε ολομέλεια με τους μαθητές σας για το θέμα αυτό ζητώντας τους να αναφέρουν τις δραστηριότητές τους (ξένες γλώσσες, αθλητισμός, κ.λπ.) που απαιτούν από αυτούς να μετακινηθούν από το σπίτι τους, να πουν πόσο μακριά από το σπίτι τους είναι τα μέρη στα οποία χρειάζεται να πάνε και να αναφέρουν τα μεταφορικά μέσα με τα οποία μετακινούνται.

Κατά τη φάση αυτή δεν απαιτείται να γίνει διεξοδική ανάλυση του θέματος, αλλά απλώς μία εισαγωγή σε αυτό. Έτσι, οι μαθητές μπορούν να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα που τους τέθηκαν βασισμένοι κυρίως στην προηγούμενη γνώση και εμπειρία τους. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να συζητήσουν τους κανόνες που θα ισχύσουν μέσα στην τάξη, δημιουργώντας το συμβόλαιο της τάξης το οποίο στη συνέχεια, μπορεί να αναρτηθεί σε εμφανές σημείο στην τάξη.

Ενδεικτικά οι μαθητές, μπορούν να καταλήξουν σε προτάσεις όπως οι ακόλουθες:

- Θέλω να εκφράζω την άποψή μου, χωρίς να προσπαθώ να την επιβάλλω.
- Προσπαθώ να ακούω και να σέβομαι την άποψη των άλλων.
- Προσπαθώ να συμμετέχω στη δουλειά της ομάδας χωρίς να κάνω θόρυβο ή φασαρία.
- Όταν μιλά άλλο μέλος της ομάδας, θέλω να ακούω προσεκτικά, χωρίς να διακόπτω.
- Όταν συνεργάζομαι με τα μέλη της ομάδας μου, μιλώ τόσο δυνατά όσο χρειάζεται ώστε αυτά να με ακούνε, χωρίς να ενοχλώ την υπόλοιπη τάξη.
- Αν νιώθω ότι έχω αδικηθεί από κάποιον συμμαθητή μου, το συζητώ με την ομάδα μου.
- Παίρνω το λόγο όταν ο προηγούμενος που μιλούσε έχει τελειώσει.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Η δεύτερη δραστηριότητα στοχεύει στην κατανόηση των διαφορετικών χρήσεων του ρήματος «κυκλοφορώ» και των παραγώγων του.

Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις είναι:

1. α) κυκλοφόρησαν
β) κυκλοφορία
2. κυκλοφορίας
3. κυκλοφορήσουν
4. κυκλοφορούν
5. κυκλοφορεί
6. κυκλοφορεί

Στη συνέχεια, χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες και συζητήστε:

Πόσες έννοιες μπορεί να έχει το ρήμα «κυκλοφορώ» και τα παράγωγά του;

Ποιες είναι οι διαφορετικές χρήσεις της λέξης.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπεί στην καταγραφή των ιδεών των μαθητών σχετικά με τους τρόπους κυκλοφορίας μέσα στην πόλη.

Σ' αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν στις ερωτήσεις:

- Με ποιον τρόπο μετακινείσαι, για να πας από το σπίτι στο σχολείο;
- Με ποιον τρόπο μετακινούνται οι γονείς σου, για να πάνε στη δουλειά τους;

Δραστηριότητα 4 (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

Η δραστηριότητα αποσκοπεί στην καταγραφή των ιδεών των μαθητών σχετικά με τους τρόπους κυκλοφορίας μέσα στην πόλη. Η καταγραφή μπορεί να γίνει ατομικά στον οδηγό του μαθητή ή ομαδικά, σχεδιάζοντας μια «αράχνη» στον πίνακα της τάξης.

Δραστηριότητα 5 (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

Στην πέμπτη δραστηριότητα, οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες και διαπραγματεύονται θέματα που στόχο έχουν να κατανοήσουν τα παιδιά τη σημασία των κανόνων οδικής κυκλοφορίας και να διερευνήσουν τις συνθήκες τους ως πεζών, επιβατών ή οδηγών. Η δραστηριότητα αποσκοπεί στη διατύπωση συμπερασμάτων και στην αξιολόγηση τόσο της συμπεριφοράς των παιδιών όσο και των συμπολιτών τους.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄ λεπτά)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε τετραμελείς ομάδες και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τους όρους που πρέπει να τηρούνται προκειμένου να κυκλοφορούν με ασφάλεια στην πόλη. Εδώ αναμένεται να αναφέρουν τη χρήση των διαβάσεων πεζών ή του φωτεινού σηματοδότη προκειμένου να διασχίσουν έναν δρόμο, τη χρήση του πεζοδρομίου, τη χρήση κράνους και επιγονατίδων κατά την οδήγηση ποδηλάτου, τη χρήση των ζωνών ασφαλείας. Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Εργασία για το σπίτι (προτεινόμενη διάρκεια 5΄)

Το δίωρο ολοκληρώνεται με την ανάθεση στους μαθητές της εργασίας για το σπίτι.

Κεφάλαιο 2

Η γειτονιά μας

Εκπαιδευτικός Στόχος:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τη γειτονιά όπου βρίσκεται το σχολείο τους, εντοπίζοντας σε αυτήν χαρακτηριστικά σημεία αναφοράς.

Οργάνωση ομάδων Σε όλες τις δραστηριότητες οι μαθητές εργάζονται ομαδικά.

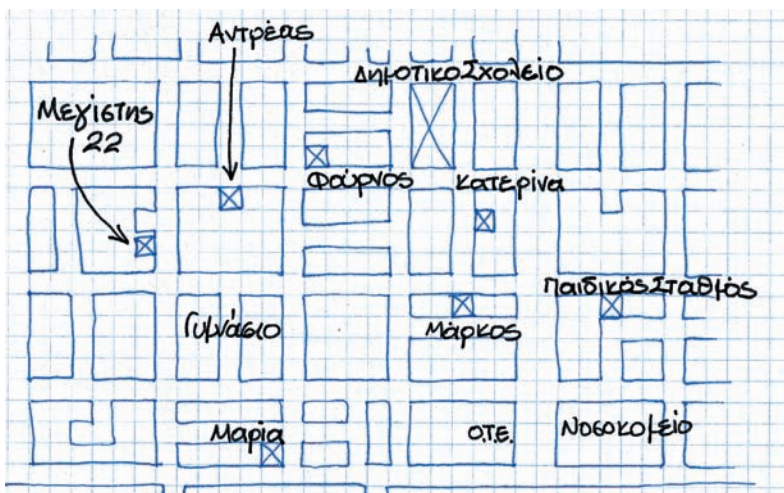
Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Οι μαθητές εισάγονται στο θέμα που είναι «η γειτονιά μας» συζητώντας, σε ολομέλεια, με βάση το εισαγωγικό κείμενο του Τετραδίου του Μαθητή. Ειδικότερα, ζητήστε από τους μαθητές σας να περιγράψουν τη γειτονιά τους. Πώς λέγεται (αν έχει κάποιο όνομα); Πόσο μακριά είναι από το σχολείο; Αν τους αρέσει και τι το ιδιαίτερο έχει.

Κατά τη φάση αυτή δεν απαιτείται διεξοδική ανάλυση του θέματος, αλλά απλώς μία εισαγωγή σε αυτό. Ζητήστε από τους μαθητές να πουν τις γειτονιές από τις οποίες προέρχονται και γράψτε αυτές τις γειτονιές στον πίνακα. Στη συνέχεια ζητήστε από τους μαθητές να διαμορφώσουν ομάδες με βάση τις γειτονιές τους και να συναποφασίσουν το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που έχει η γειτονιά τους. Στη συνέχεια ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα το ανακοινώνει στην τάξη.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στη γνωριμία των μαθητών με τη γειτονιά του σχολείου τους. Ζητείται από κάθε ομάδα να κάνει ένα σχέδιο (δείτε το παρακάτω παράδειγμα).

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές ακολουθούν οδηγίες, για να μετακινηθούν από τετράγωνο σε τετράγωνο ενός πίνακα, ώστε να διαπιστωθεί αν μπορούν να ακολουθήσουν οδηγίες προσανατολισμού.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 30΄)

Η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να αποτυπώσουν οι μαθητές το χάρτη της γειτονιάς του σχολείου τους.

Πρέπει να προμηθεύσετε τους μαθητές με χάρτες της περιοχής (ή φωτοτυπίες χαρτών) καθώς και με φύλλα διαφανούς χαρτιού (π.χ. ριζόχαρτο).

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να διαμορφώσουν ομάδες των τεσσάρων και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί πότε πιστεύουν ότι κάποιος γνωρίζει μια γειτονιά, ή τι είναι αυτό που χρειάζεται να μάθει κάποιος που

μόλις μετακόμισε σε μία γειτονιά. Ειδικότερα, στο Τετράδιο του Μαθητή ζητείται από τους μαθητές να εξηγήσουν τι σημαίνει «Γνωρίζουμε τη γειτονιά μας». Ενδεικτικές απαντήσεις που μπορούν να δοθούν εδώ είναι:

- γνωρίζω τα όρια της γειτονιάς μου και μπορώ να μετακινηθώ χωρίς δυσκολία μέσα σ' αυτά.
- γνωρίζω τις οδούς, τα δημόσια κτήρια ή/και καταστήματα που είναι κοντά στο σπίτι μου.

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφορές, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Εργασία σε ομάδες (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η εργασία είναι προαιρετική για όσους μαθητές επιθυμούν να συγκροτήσουν ομάδες και να την πραγματοποιήσουν. Προτείνεται να έχει ανατεθεί εκ των προτέρων, ώστε όταν υλοποιηθεί το συγκεκριμένο Κεφάλαιο στην τάξη, οι ομάδες να είναι σε θέση να ανακοινώσουν τα στοιχεία που θα έχουν συγκεντρώσει.

Κεφάλαιο 3

Κινούμαστε στην πόλη – Χάρτες

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο εντοπίζονται οι οδοί στους χάρτες πόλεων.
- Να κατανοήσουν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο διαβάζονται οι χάρτες πόλεων.
- Να εντοπίσουν κατάλληλα σημεία προσανατολισμού κατά τις μετακινήσεις τους.

Οργάνωση ομάδων

Σε όλες τις δραστηριότητες του κεφαλαίου προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων ακολουθώντας τις οδηγίες της δραστηριότητας.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Για να βοηθήσετε τους μαθητές να εισαχθούν στην ενότητα της κίνησης στην πόλη με βάση τους χάρτες συζητήστε σε ολομέλεια αν χρειάστηκε ποτέ να κυκλοφορήσουν σε κάποιες γειτονίες της πόλης τους ή μιας μεγάλης πόλης που δεν είχαν επισκεφτεί ποτέ πριν. Τι προβλήματα συνάντησαν και πώς τα έλυσαν;

Κατά τη φάση αυτή δεν απαιτείται να γίνει διεξοδική ανάλυση του θέματος, αλλά απλώς μία εισαγωγή σε αυτό. Έτσι, οι μαθητές μπορούν να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα που τους τέθηκαν βασισμένοι κυρίως στην προηγούμενη γνώση και εμπειρία τους. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

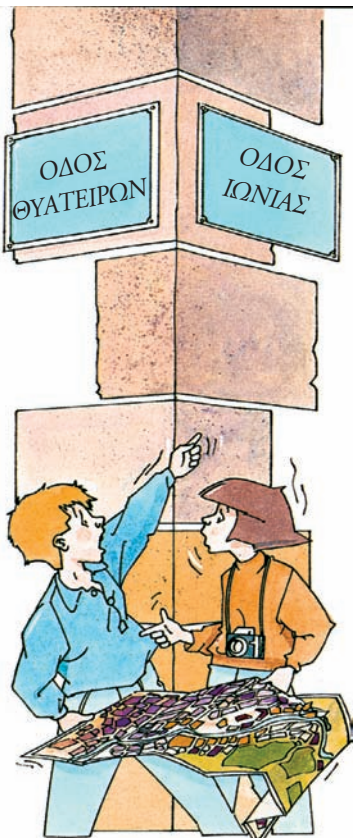
Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να βρουν οι μαθητές τον κατάλληλο

λι	172,02 145 Γ3 25 51 203 Γ2, ΔΕ2	142 31 141 22 131 22	38 Ε2	121 30 121 37	(Μπουρνάζι) ΙΩΝΙΚΟΥ Περαστήρα, Θεσσαλονίκη ΙΩΝΙΑ Παροιστήρ. Ν. Σμύρνης ΙΩΝΙΑΣ ΑΕΦΦ, Αθήνα	88 Α2 88 ΑΒ4 82 Γ4 70 Γ4, Δ3, Ε3, 71 Γ1, 87 Γ4, 85 Α2, Γ2, Ε1, 105 Α4
102,03,4 192 Β4	142 42 175 Β3	142 42 175 Β3	48,0 Ε3, 50,0 Γ1 52 Α2 108 Γ4, 178 Α4	104 45 104 46	1:181' Αθήνα 2:196' Αθήνα	
ομόνια αν	68 Β1 137 Γ2 175 Α3	121 33 116 34	68 Ε2 146 Β1, Γ1	111 45 111 44 111 43	185 210' Αθήνα 186 310' Αθήνα 215 317' Αθήνα	
74 Δ2 84 Α3, Β3	116 34 116 33 116 31	116 34 116 33 116 31	1:7 & 2'8' Αθήνα 9:63 & 10:46' Αθήνα 9:25-28 & 9:24-26, Βόσωνα	112 40 122 41	312-28Α, & 319-28Α, Αθήνα	
ια, Πλα- σία Πλαδ-	87 Β2 145 Γ3	175 Β3 172 Β6	75,0 Α4 177 Γ1	174 56 177 Γ1	ΙΩΝΙΑΣ Αιγάλεω ΙΩΝΙΑΣ Άλιμος, Άγ.Παύλου, Άγιων Εκκλησιών - Κολακίου	102 Γ3 172 Γ3, 179 ΑΒ2, 15 Α4, 16 Β2
104 Δ3 145 Γ3	115 24	115 24	161 Γ4	161 Γ4	ΙΩΝΙΑΣ Κηφισιά / Ν. Ερυθραία (βόρα) 1:17 Ν. Ερυθραία 2:18 Κηφισιά	
κροτο	41 Ε2,3 180 Α1,2 197 Γ2, 195 Α2	153 Α3	108 Α4, 109 Α1 78 Δ1	146 71 146 56 145 Β3	19-24, & 18-24, Κηφισιά ΙΩΝΙΑΣ Ν. Ψαύρα, Καλονέρι	54 Γ1, Δ2
ργιος	135 Β3 173 Α2	153 Α3	79 Δ2 51 Α2 172 Ε3	142 34 142 35 151 23 171 21	1:71 & 2:56 73-74, & 86-104 ΙΩΝΙΑΣ Ν. Αιόλιος, Παιδαγωγική ΙΩΝΙΑΣ Ν. Σμύρνης, Άλιος Ν. Σμύρ- νης, Άγ. Σάββας	48 Γ4 158 Γ3,4, 159 Γ1
1 Ηλιοδ-	173 Α3 48 Ε22 138 Ε3	104 44 104 43	87 Γ2, 105 Γ2, Δ2	143 41 154 51 154 50	ΙΩΝΙΑΣ Ν. Φιλαδέλφεια ΙΩΝΙΑΣ Ν. Ψυχικό ΙΩΝΙΑΣ Νέοιο	52 Ε1 82 Ε3 137 Γ3, 139 Β1
νπι	147 Α3	122 44		156 89 156 83	ΙΩΝΙΑΣ Παπάγου	111 Δ1-2 122 Γ4
ω Ήλιοιο	66 Γ1 42 Γ4, 87 Α3	186 Γ3	102 ΔΕ1 204 Γ3	151 21 151 21	ΙΩΝΙΑΣ Πέτρας, Κάτω Πέτρα ΙΩΝΙΑΣ Πέτρας, Κάτω Πέτρα	38 Α4
κωλέ,	105 ΑΒ3	162 32	88 Β3	114 76	ΙΩΝΙΑΣ ΑΚΤΗΣ, Δάσος ΑΚΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ ΙΩΝΙΑΣ Αθήνα, Ν. Φιλαδέλφεια	108 Α4
πλοκός - > Αγ-	87 Γ2 87 Γ3, 105 Β3	114 46 163 Α5	197 Δ3	142 21 122 43	ΙΩΝΙΑΣ Πειραιώς, Άγ. Βασίλειος 1:39 & 2:40 41-46, & 42-46	165 Β3
87 Γ3, 105 Β3	163 Α5	163 Α5	162 Γ2, 173 Α2	185 36 185 37		
ιηλάνα	128 Α1 161 Β1	141 21 176 Γ6	38 Ε2 142 Ε1	173 43 142 Ε1	ΙΩΝΙΑΣ Άγ. Δημήτριος, Σαρανταόχιος ΙΩΝΙΟΣ Αιγάλεω, Άναγνωστίας	171 Ε1 84 Ε2
ω Ή-	174 Α2	145 Β2	182 Γ2 27 ΔΕ2	122 43		

χάρτη για τον εντοπισμό μιας οδού.

Στο ευρετήριο οι οδοί είναι ταξινομημένες κατά αλφαβητική σειρά. Δίπλα δηλώνεται η περιοχή όπου βρίσκεται ο δρόμος, ο αριθμός του χάρτη όπου πρέπει ο χρήστης να ανατρέξει και οι συντεταγμένες του. Κάθε χάρτης χωρίζεται σε τετράγωνα, που σημειώνονται στο περιθώριο με Α, Β, Γ κτλ. (καθέτως) και με 1, 2, 3, 4 (οριζοντίως). Για την εύρεση της συγκεκριμένης οδού φαίνεται από το ευρετήριο ότι δρόμοι με αυτό το όνομα υπάρχουν σε πολλές συνοικίες. Εμείς θέλουμε της Νέας Σμύρνης. Η οδός εμφανίζεται στους χάρτες 158 Γ, Δ 4 και 159 Γ1. Η οδός Ιωνίας φαίνεται καλύτερα στο χάρτη 159. Είναι η δεύτερη παράλληλος του άλσους της Νέας Σμύρνης, προς την κατεύθυνση της Λ. Συγγρού.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να διαγράψουν πάνω στο χάρτη μία συγκεκριμένη διαδρομή. Ένα ενδεικτικό δρομολόγιο μπορεί να είναι: Πλατεία Αγίας Φωτεινής-Πατριάρχου Ιωακείμ-Κορδελιού-Θυατείρων-Ιωνίας.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 25΄)

Στην τρίτη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να βοηθήσουν το Νίκο να ακολουθήσει το δρομολόγιο, προσανατολίζοντας κατάλληλα το χάρτη και προτείνοντας σημεία προσανατολισμού.

Ο Νίκος θα πρέπει να προσανατολίσει το χάρτη ως εξής: τον κρατά με τέτοιο τρόπο ώστε η κατεύθυνση που θέλει να ακολουθήσει να ταυτίζεται με την κατεύθυνση που κρατά το χάρτη του. Κοιτάζει δεξιά και αριστερά: η οδός που βρίσκεται δεξιά του (το όνομά της) πρέπει να είναι η ίδια με αυτήν που βρίσκεται δεξιά και στο χάρτη. Προχωρώντας θα συναντά κάποιες κάθετες οδούς. Αυτές πρέπει να είναι ίδιες με τις κάθετες οδούς στο χάρτη.

Σημεία προσανατολισμού μπορούν να είναι: πλατείες, ψηλά κτίρια, εκκλησίες, σχολεία κτλ.

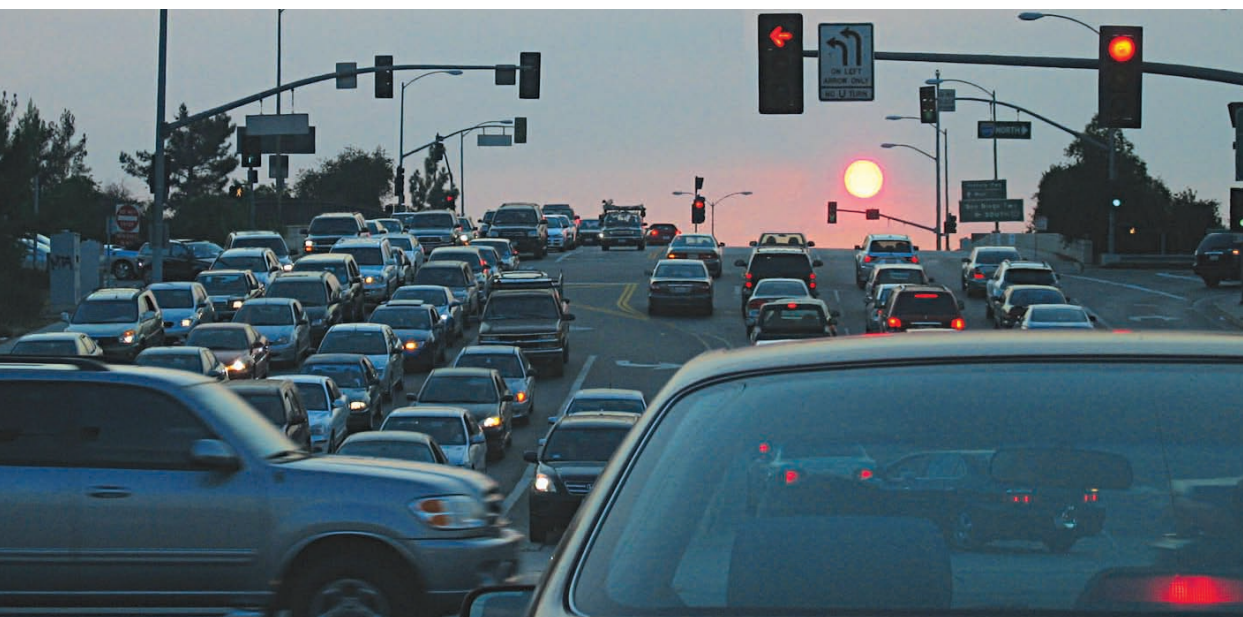
Διάβασε και αυτό (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στη συνέχεια, οι μαθητές μπορούν να διαβάσουν ένα μικρό κείμενο για την κλίμακα ενός χάρτη, που μπορεί να συνδεθεί με το αντίστοιχο κεφάλαιο στα μαθηματικά.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τις ενέργειες που χρειάζεται να κάνουν προκειμένου να μετακινηθούν σε άγνωστες περιοχές μίας πόλης (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»).

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων. Συνοψίστε με τους μαθητές σας τη διαδικασία που ακολουθούμε για να εντοπίσουμε σε ένα χάρτη της πόλης την οδό που μας ενδιαφέρει και στη συνέχεια εξηγήστε πώς διαβάζουμε το χάρτη και πώς διακρίνουμε κατάλληλα σημεία προσανατολισμού.

Κεφάλαιο 4

Μεταφορικά μέσα – Εξοικονόμηση ενέργειας

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να προβληματιστούν οι μαθητές σχετικά με τη χρήση των ιδιωτικών και μαζικών μέσων μεταφοράς.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η χρήση των τροχοφόρων οχημάτων έχει επίπτωση την αυξημένη κατανάλωση ενέργειας.
- Να γνωρίσουν τα διαφορετικά μεταφορικά μέσα και την ιστορία τους.

Οργάνωση ομάδων Σε όλες τις δραστηριότητες προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Στην πρώτη δραστηριότητα χρησιμοποιείται η έρευνα πηγών, όπου οι μαθητές χρησιμοποιούν το εκπαιδευτικό λογισμικό «Ανακαλύπτω τις Μηχανές» που είναι διαθέσιμο στο σχολείο σας – για να συλλέξουν τις πληροφορίες τους.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Συζητήστε, σε ολομέλεια, με τους μαθητές το θέμα της ενότητας ζητώντας τους να περιγράψουν τα μεταφορικά μέσα που έχουν χρησιμοποιήσει για τις μετακινήσεις τους. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν. Καταγράψτε τα μέσα στον πίνακα και στη συνέχεια ζητήστε τους να αναφέρουν τι καύσιμα απαιτούν αυτά τα μεταφορικά μέσα για να κινηθούν. Η συζήτηση για τα καύσιμα θα διεξαχθεί πάλι σε ολομέλεια όπως προηγουμένως (για τα μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιούν οι μαθητές).

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορία του τρένου ως μέσου μεταφοράς. Αρχικά πληροφορούνται την ιστορία του σιδηροδρόμου Αθήνας-Πειραιά. Στη συνέχεια καλούνται με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού λογισμικού «Ανακαλύπτω τις Μηχανές» να συνθέσουν την ιστορία διαφόρων μεταφορικών μέσων. Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί σε εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών αν υπάρχει στο σχολείο. Εναλλακτικά μπορείτε να δώσετε τυπωμένες πληροφορίες από το λογισμικό στις ομάδες των μαθητών.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

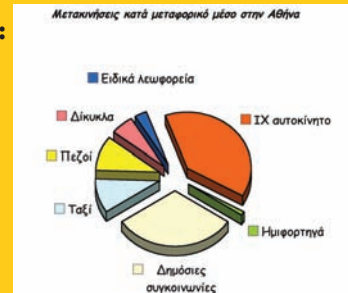
Η δεύτερη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να προβληματιστούν οι μαθητές σχετικά με τη χρήση των ιδιωτικών και μαζικών μέσων μεταφοράς. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται ένα διάγραμμα, που καταγράφει τις μετακινήσεις κατά μεταφορικό μέσο στην Αθήνα.

Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις είναι:

1. Α. Σωστό 2. Β. Λάθος 3. Β. Λάθος

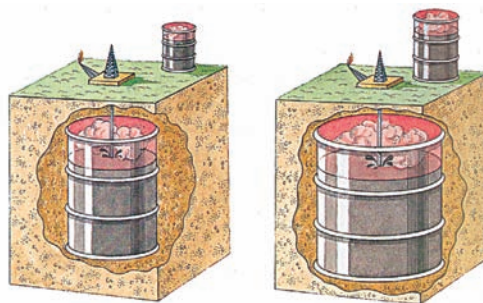
Μετακινήσεις κατά μεταφορικό μέσο στην Αθήνα:

Ι.Χ. Αυτοκίνητο	30%
Δημόσιες συγκοινωνίες	31%
Ταξί	10%
Πεζοί	10%
Δίκυκλα	6%
Ειδικά λεωφορεία	3%
Ημιφορτηγά	1%

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Στόχος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές ότι η βενζίνη που χρησιμοποιείται από τα αυτοκίνητα προέρχεται από το πετρέλαιο, με απώτερο σκοπό να συνδέσουν τη χρήση των ιδιωτικών μέσων μεταφοράς με τη μείωση των αποθεμάτων πετρελαίου. Για το σκοπό αυτό υπάρχει ένα εισαγωγικό σημείωμα που αφορά τα αποθέματα του πετρελαίου. Οι μαθητές συζητούν σχετικά με τη χρήση του πετρελαίου και των προϊόντων που προέρχονται από αυτό.

Δραστηριότητα 4 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η επόμενη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να διαπιστώσουν οι μαθητές ότι υπάρχουν μέσα μαζικής μεταφοράς που δε χρησιμοποιούν παράγωγα του πετρελαίου για να κινηθούν. Από τα εικονιζόμενα μέσα μεταφοράς μόνο το λεωφορείο χρησιμοποιεί παράγωγο του πετρελαίου για την κίνησή του.

Στη συνέχεια, με τις ομάδες τους, οι μαθητές συζητούν τι είδους ενέργεια καταναλώνεται για την κίνηση κάθε οχήματος.

Δραστηριότητα 5 (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

Οι μαθητές καλούνται να κατασκευάσουν ένα απλό καρμπιρατέρ. Στόχος είναι να κατανοήσουν πώς λειτουργεί ένα μηχανικό μέρος του αυτοκινήτου που σχετίζεται άμεσα με την καύση της βενζίνης και την αύξηση της επιτάχυνσης.

Τα υλικά που θα χρειαστούν είναι: Ποτήρι, Κανάτα με νερό, Επιφάνεια κοπής, Φύλλο χαρτιού, Καλαμάκι, Κοπίδι, Λεκάνη.

Για την εκτέλεση του πειράματος προτείνεται να χωρίσετε τους μαθητές σε ομάδες.

Η σωστή αντιστοίχιση της γραπτής ερώτησης είναι:

• Ο οδηγός πατάει πολύ το γκάτζι	• Το αυτοκίνητο επιταχύνεται λίγο	• Καταναλώνεται πολύ καύσιμο
• Ο οδηγός πατάει λίγο το γκάτζι	• Το αυτοκίνητο επιταχύνεται πολύ	• Καταναλώνεται λίγο καύσιμο

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως και πριν) και να γράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί γιατί νομίζουν ότι η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς μπορεί να εξοικονομήσει ενέργεια (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»). Εδώ οι μαθητές χρειάζεται να συσχετίσουν το πλήθος των επιβατών που μεταφέρονται με κάθε όχημα με την ενέργεια που καταναλώνεται. Έτσι, το λεωφορείο μπορεί να χρειάζεται περισσότερο πετρέλαιο για να κινηθεί από ένα Ι.Χ. αυτοκίνητο επειδή όμως μεταφέρει περισσότερους επιβάτες η κατανάλωση ενέργειας ανά επιβάτη είναι μικρότερη από την ενέργεια που καταναλώνει το Ι.Χ.

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Εργασία σε ομάδες (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στην εργασία αυτή οι μαθητές σε χαρτόνια καταγράφουν συνθήματα για την εξοικονόμηση ενέργειας στις μετακινήσεις.

Κεφάλαιο 5

Σήματα: η Γλώσσα της οδικής κυκλοφορίας

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές κάποια από τα σήματα που καθορίζουν την κυκλοφορία.
- Να διερευνήσουν πώς λειτουργούν οι φωτεινοί σηματοδότες ως ρυθμιστές της κυκλοφορίας.
- Να κατανοήσουν σε τι χρησιμεύει η διάβαση πεζών και πώς πρέπει να διασχίζουν το δρόμο.

Οργάνωση ομάδων

Στις δραστηριότητες του κεφαλαίου προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η εισαγωγή των μαθητών στο θέμα της ενότητας προτείνεται να γίνει με συζήτηση, σε ολομέλεια, η οποία θα βασίζεται στο εισαγωγικό κείμενο και στις εικόνες του αντίστοιχου κεφαλαίου στο τετράδιο του μαθητή. Ζητήστε από τους μαθητές να περιγράψουν τι φαντάζονται ότι μπορεί να συμβαίνει όταν είναι έντονη η κυκλοφορία πεζών και οχημάτων σε μία μεγαλούπολη.

Κατά τη φάση αυτή δεν απαιτείται να γίνει διεξοδική ανάλυση του θέματος, αλλά απλώς μία εισαγωγή σε αυτό. Έτσι, οι μαθητές μπορούν να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα που τους τέθηκαν βασισμένοι κυρίως στην προηγούμενη γνώση και εμπειρία τους. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές κάποια από τα σήματα που καθορίζουν την κυκλοφορία, καθώς και να κατανοήσουν τη σημασία της σηματοδότησης. Αρχικά πληροφορούνται ότι τα σήματα διακρίνονται σε τρεις γενικές κατηγορίες: **τα σήματα για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας**, **τα σήματα για την αναγγελία κάποιου κινδύνου** και, τέλος, **τα σήματα που δίνουν κάποια πληροφορία**.

Οι μαθητές καλούνται να αντιστοιχίσουν εικόνες σημάτων από τις τρεις αυτές κατηγορίες με τη σημασία τους. Η σωστή αντιστοίχιση είναι:

A)

Απαγορεύεται η είσοδος σε πεζούς

Απαγορεύεται η είσοδος στα ποδήλατα

Απαγορεύεται η αριστερή στροφή

Απαγορεύεται η στάθμευση

Απαγορεύεται η αναστροφή
(στροφή κατά 180°)

Απαγορεύεται η στάθμευση επί
της πλευράς της πινακίδας κατά
τους μονούς μήνες

B)

Διάβαση πεζών

Αεροδρόμιο

Λιμάνι

Αστυνομία

Γ)

Επικίνδυνη αριστερή στροφή

Επικίνδυνη δεξιά στροφή

Κινητή γέφυρα

Η οδός οδηγεί σε αποβάθρα ή
όχθη ποταμού

Δραστηριότητες 2 & 3 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

Η δεύτερη και η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπούν στο να γνωρίσουν οι μαθητές κάποια από τα σήματα που καθορίζουν την κυκλοφορία, καθώς και να κατανοήσουν τη σημασία της σηματοδότησης.

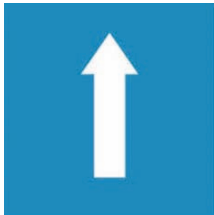
Στη δεύτερη δραστηριότητα πρέπει να επισημάνουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά σε καθεμία από τις κατηγορίες, ενώ στην τρίτη να δώσουν την ερμηνεία των σημάτων.

Ποια είναι η σημασία
του σήματος;
Απαγορεύεται η δεξιά
στροφή

Ποια είναι η σημασία
του σήματος;
Επικίνδυνη δεξιά στρο-
φή

Ποιο από τα
δύο σήματα
σημαίνει
«Μονόδρομος»;

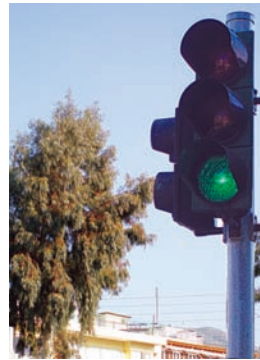
Η σημασία
του σήματος αυτού
είναι ότι απαγορεύεται
η είσοδος;
Σε μηχανοκίνητα
οχήματα

Δραστηριότητα 4 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

Η τέταρτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να διερευνήσουν οι μαθητές πώς λειτουργούν οι φωτεινοί σηματοδότες ως ρυθμιστές της κυκλοφορίας των τροχοφόρων και των ανθρώπων. Για το σκοπό αυτό καλούνται να σχεδιάσουν φωτεινούς σηματοδότες για διάφορες καταστάσεις, όπως παρουσιάζονται παρακάτω:

Τα αυτοκίνητα πρέπει να περιμένουν.

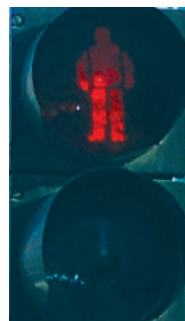

Τα αυτοκίνητα μπορούν να κινηθούν.

Αντίστοιχα για τους πεζούς:

Οι πεζοί μπορούν να περάσουν απέναντι.

Οι πεζοί πρέπει να περιμένουν

Δραστηριότητα 5 (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Η πέμπτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι μαθητές σε τι χραιομεύει η διάβαση πεζών. Αρχικά δίνονται κάποιες ιστορικές πληροφορίες αναφορικά με αρχαιολογικές ανακαλύψεις στην αρχαία Πομπηία, όπου έγινε αντιληπτό ότι ορισμένοι κεντρικοί δρόμοι τέμονταν από ένα είδος υπερυψωμένων διαβάσεων, που σχηματίζονταν από αραιά τοποθετημένες μεταξύ τους πέτρες. Οι πέτρες αυτές υποχρέωναν τα άρματα να επιβραδύνουν την πορεία τους και προστάτευαν τη διάβαση των πεζών. Σε ανάμνηση αυτών των πρώτων διαβάσεων πεζών, στους δρόμους των πόλεων οι διαβάσεις σημειώνονται με κάθετες διαγραμμίσεις.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί ποιος θεωρούν ότι είναι ο ρόλος των σημάτων οδικής κυκλοφορίας (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»). Εδώ αναμένεται οι μαθητές να αναφέρουν ότι τα σήματα διευκολύνουν την κυκλοφορία στους δρόμους, δίνουν πληροφορίες σε πεζούς και οδηγούς που σχετίζονται με την ασφάλεια τη δική τους ή των άλλων, με τον προορισμό τους κλπ.

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κλπ).

Εργασία σε ομάδες (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

Η εργασία αποσκοπεί στην εμπέδωση των όσων διαπραγματεύτηκαν οι μαθητές στο Κεφάλαιο αυτό. Προτείνονται τέσσερις χαρακτηριστικές περιπτώσεις σηματοδότησης. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες αποτυπώνουν σε χαρτί ή χαρτόνι όποια από αυτές επιλέξει η ομάδα τους σύμφωνα και με το πρότυπο της εικόνας στο Τετράδιο Μαθητή.

Κεφάλαιο 6

Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ.)

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να διαπιστώσουν οι μαθητές το ρόλο και την αναγκαιότητα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.
- Να γνωρίσουν ορισμένες βασικές διατάξεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Οργάνωση ομάδων Στις δραστηριότητες 1, 2, 3 και 4 προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 5΄)

Θέμα της ενότητας αυτής αποτελεί ο Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας. Για να βοηθήσετε τους μαθητές να εισαχθούν στο θέμα της ενότητας, συζητήστε σε ολομέλεια, ζητώντας τους να περιγράψουν τι θα συνέβαινε στους δρόμους αν δεν υπήρχαν καθόλου κανόνες για οδηγούς και πεζούς.

Εδώ μπορείτε να αναφερθείτε και στο συμβόλαιο της τάξης και να το συσχετίσετε με τον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας κάνοντας αναφορά τόσο στην ανάγκη διαμόρφωσης κανόνων όσο και στην τήρησή τους. Κατά τη φάση αυτή δεν απαιτείται να γίνει διεξοδική ανάλυση του θέματος, αλλά απλώς μία εισαγωγή σε αυτό. Έτσι, οι μαθητές μπορούν να δώσουν απαντήσεις στα ερωτήματα που τους τέθηκαν βασισμένοι κυρίως στην προηγούμενη γνώση και εμπειρία τους. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα.

Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές τι σημαίνει Κ.Ο.Κ. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές αναζητούν πληροφορίες από το Διαδίκτυο ή από άλλες πηγές (εφημερίδες περιοδικά κτλ.) σχετικά με την ανάπτυξη του Κ.Ο.Κ.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

Η δεύτερη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές κάποιες από τις διατάξεις του Κ.Ο.Κ.

που αφορούν τη συμπεριφορά πεζών και οδηγών. Οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν διατάξεις από τον ελληνικό Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και στη συνέχεια συζητούν για το περιεχόμενο και τη λειτουργία του.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να εφαρμόσουν οι μαθητές κάποιες από τις διατάξεις του Κ.Ο.Κ. Μέσα σε μία εικόνα ανακαλύπτουν δέκα σημαντικά λάθη. Τα λάθη αυτά είναι:

- Προσοχή στις αποσκευές που δεν είναι καλά στερεωμένες.
- Δεν πρέπει να κάνουμε ακροβασίες με το ποδήλατο.
- Δεν πρέπει να ανεβαίνουμε δύο άτομα σε ένα ποδήλατο.
- Πρέπει να χρησιμοποιούμε ποδήλατο ανάλογο με το ανάστημά μας.
- Σεβόμαστε την προτεραιότητα των αυτοκινήτων που έρχονται από την αντίθετη κατεύθυνση, όταν στρίβουμε αριστερά.
- Δεν πρέπει να κυκλοφορούμε ο ένας δίπλα στον άλλο με τα ποδήλατα.
- Πρέπει να σεβόμαστε την προτεραιότητα εκείνου που έρχεται από δεξιά.
- Να μην περπατάμε στην άκρη του πεζοδρομίου.
- Να μην παίζουμε στο οδόστρωμα.
- Να μην σταματάμε ενώ διασχίζουμε το δρόμο.

Δραστηριότητα 4 (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Η τέταρτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να αναδειχθεί η αναγκαιότητα του Κώδικα Κυκλοφορίας. Οι μαθητές δημιουργούν έναν Κώδικα Κυκλοφορίας για το σχολείο τους. Ζωγραφίζουν τα δικά τους σήματα, που θα καθορίζουν τον τρόπο κίνησης στους διαδρόμους του σχολείου. Στη συνέχεια εκθέτουν τις απόψεις τους στις άλλες ομάδες.

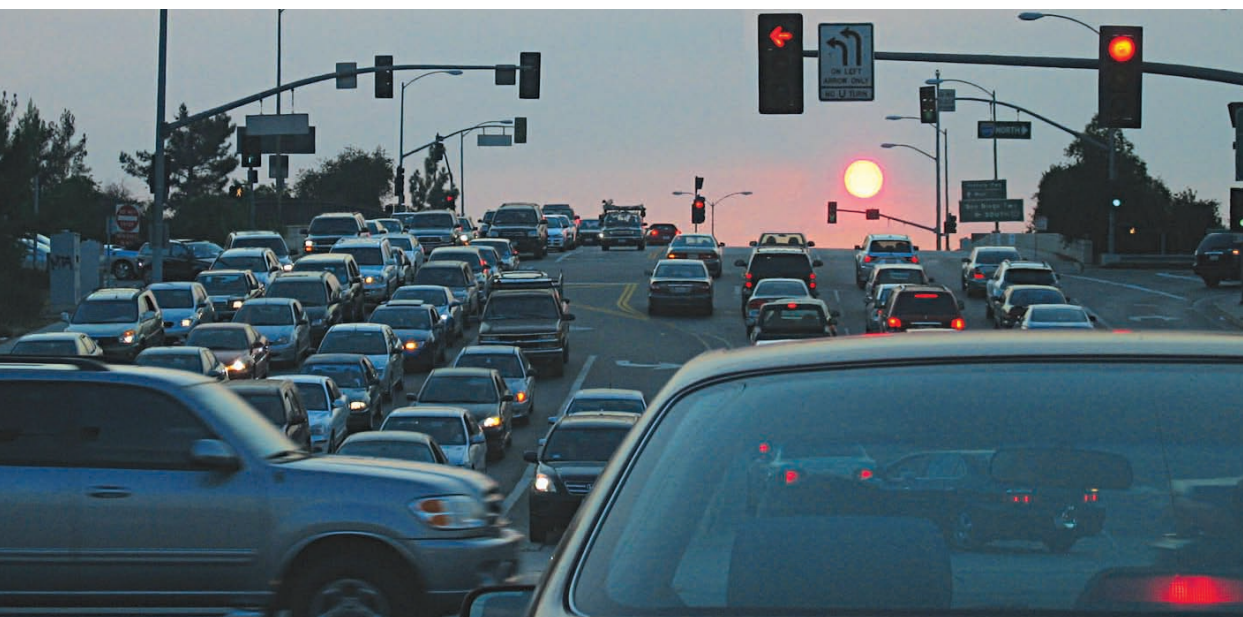
Δραστηριότητα 5 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

Η τελευταία δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί προαιρετική. Στην περίπτωση που δε διαθέτετε τη βιντεοταινία, μπορείτε να τη ζητήσετε από τη Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης του ΥΠΕΠΘ.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (ό-

πως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί ορισμένες από τις διατάξεις του ΚΟΚ (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»). Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κλπ).

Κεφάλαιο 7

Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο ως πεζοί

Εκπαιδευτικός Στόχος:

- Να διαπιστώσουν οι μαθητές τι πρέπει να προσέχουν ως πεζοί.

Οργάνωση ομάδων Σε όλες τις δραστηριότητες της συνάντησης προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Ως εισαγωγή στην ενότητα για την κυκλοφορία των πεζών στο δρόμο με ασφάλεια μπορείτε να συζητήσετε σε ολομέλεια ζητώντας από τους μαθητές σας να περιγράψουν ένα περιστατικό όπου κάποιος πεζός που κυκλοφορούσε στο δρόμο, κινδύνεψε. Το περιστατικό αυτό μπορεί να το έχουν ζήσει οι ίδιοι οι μαθητές, να το έχουν ακούσει, δει ή διαβάσει. Χάριν της συζήτησης μπορεί ακόμη να είναι και φανταστικό περιστατικό.

Κατά τη φάση αυτή δεν απαιτείται να γίνει διεξοδική ανάλυση του θέματος, αλλά απλώς μία εισαγωγή σε αυτό. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να περιγράψουν όλοι οι μαθητές ένα περιστατικό. Επιλέξτε κάποιους από τους μαθητές να κάνουν μία περιγραφή και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα περιστατικά που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές ότι πρέπει να είναι προσεχτικοί όταν διασχίζουν ένα δρόμο, καθώς τα αυτοκίνητα αφενός δεν είναι δυνατόν να σταματήσουν ακαριαία και αφετέρου δεν σταματούν όλα ταυτόχρονα.

Για το λόγο αυτό δίνεται αρχικά η πληροφορία ότι, όσο πιο μεγάλο και βαρύ είναι ένα όχημα, τόσο περισσότερο χρόνο χρειάζεται για να σταματήσει. Τη δραστηριότητα αυτή μπορείτε να τη συνδέσετε με την αντίστοιχη ενότητα της φυσικής που αφορά την αδράνεια.

Δραστηριότητες 2 & 3 (προτεινόμενη διάρκεια 25' και 25')

Η δεύτερη και τρίτη δραστηριότητα αποσκοπούν στο να κατανοήσουν τα παιδιά τους κινδύνους που διατρέχουν ως πεζοί κατά τη μετάβασή τους από το σπίτι στο σχολείο.

Στη δεύτερη δραστηριότητα δίνεται το παράδειγμα ενός μαθητή που μετακινείται από το σπίτι στο σχολείο, ενώ στην τρίτη δραστηριότητα ζητείται να καταγράψουν

και να παρουσιάσουν οι ίδιοι οι μαθητές τους πιθανούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν κατά τη μετάβασή τους από το σπίτι στο σχολείο.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Τέλος οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τους βασικούς κανόνες που χρειάζεται να τηρούνται για την ασφαλή κυκλοφορία των πεζών στο δρόμο (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»).

Κανόνες που θα μπορούσατε να επισημάνετε στους μαθητές είναι:

- Περπατάμε πάντα πάνω στο πεζοδρόμιο.
- Διασχίζουμε το δρόμο από σημείο όπου υπάρχει φανάρι ή διάβαση πεζών.
- Πριν διέλθουμε, βεβαιωνόμαστε ότι έχουν σταματήσει όλα τα αυτοκίνητα.
- Αν δεν υπάρχει φανάρι ή διάβαση πεζών ακολουθούμε τους εξής κανόνες για να διασχίσουμε το δρόμο:

Σκέφτομαι: «ποιο είναι το κατάλληλο σημείο για να διασχίσω το δρόμο;»

Σταματώ

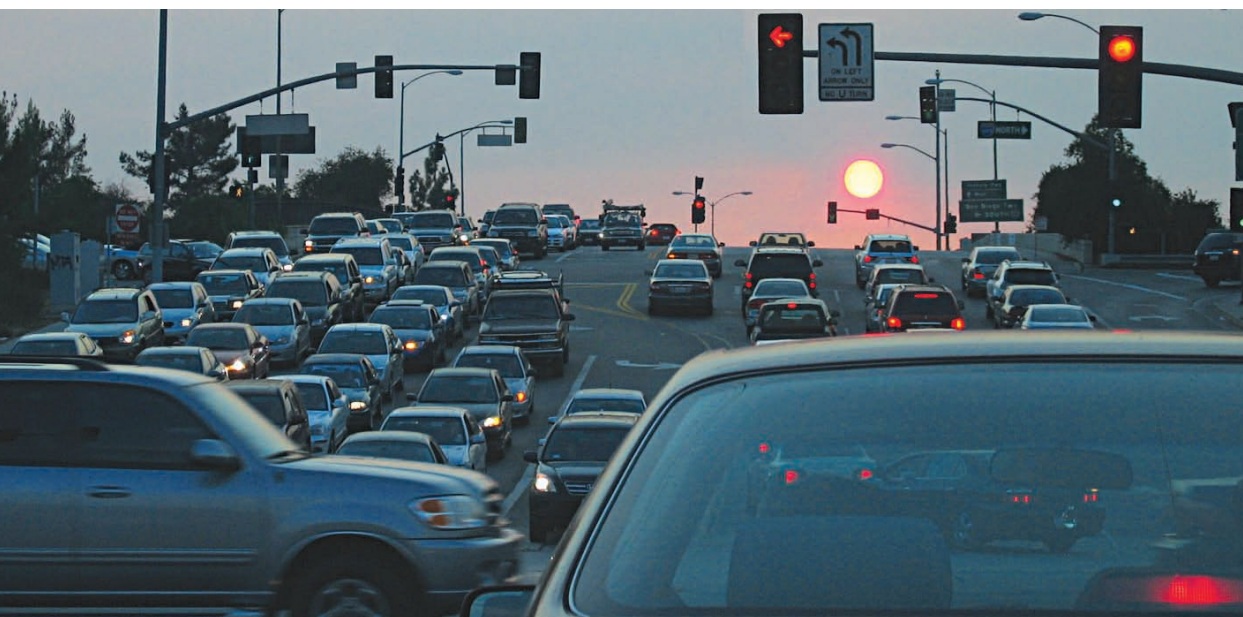
Ακούω και βλέπω

Περιμένω έως ότου διαπιστώσω ότι μπορώ να διασχίσω το δρόμο με ασφάλεια.

Διασχίζω το δρόμο.

- Κοιτάμε τον κίνδυνο καταπρόσωπο. Αν βαδίζουμε στο κράσπεδο κάποιου δρόμου χωρίς πεζοδρόμιο μένουμε στο αριστερό μέρος, για να έχουμε στραμμένο το πρόσωπο και όχι την πλάτη στα οχήματα που κυκλοφορούν. Έτσι τα βλέπουμε να έρχονται και μπορούμε να παραμερίσουμε, αν χρειαστεί.

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των κανόνων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να τους αναγώσει στην τάξη. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα όλους τους κανόνες στους οποίους κατέληξαν οι ομάδες προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιον θεωρούν πιο σημαντικό κ.λπ.).

Κεφάλαιο 8

Κυκλοφορούμε με ασφάλεια στο δρόμο
ως ποδηλάτες

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τα κύρια μέρη ενός ποδηλάτου.
- Να αναγνωρίσουν τα πλεονεκτήματα της χρήσης ενός ποδηλάτου.
- Να διαπιστώσουν οι μαθητές τι πρέπει να προσέχουν, ώστε να κυκλοφορούν με ασφάλεια στο δρόμο ως ποδηλάτες.

Οργάνωση ομάδων Στην πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές συζητούν σε ολομέλεια. Στις υπόλοιπες δραστηριότητες προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν ομαδικά σε ομάδες των τεσσάρων.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Ως εισαγωγή στο θέμα της ασφαλούς κυκλοφορίας με ποδήλατο στο δρόμο ζητήστε από τους μαθητές να μελετήσουν το εισαγωγικό κείμενο που βρίσκεται στην αντίστοιχη ενότητα του Τετραδίου του Μαθητή. Στη συνέχεια συζητήστε σε ολομέλεια και ρωτήστε τους αν οι ίδιοι έχουν ποδήλατο και πού το χρησιμοποιούν.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις, παρατηρήσεις, διαφορετικές απόψεις σε σχέση με τη χρήση του ποδηλάτου.

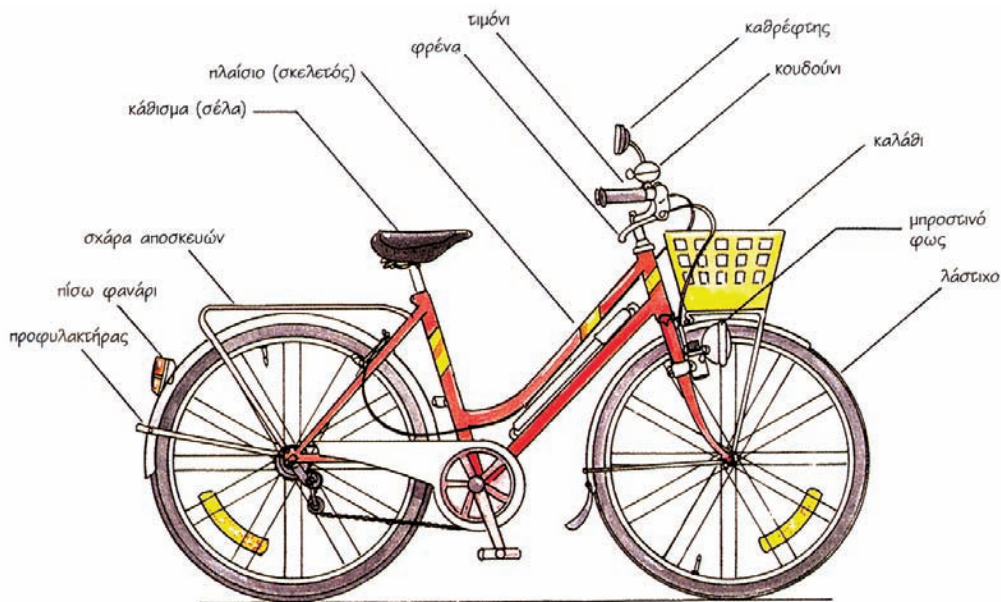
Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 25')

Η πρώτη δραστηριότητα έχει στόχο να γνωρίσουν οι μαθητές τα κύρια μέρη ενός ποδηλάτου. Για το σκοπό αυτό προτείνεται να υπάρχει στην τάξη ένα ή περισσότερα ποδήλατα (μπορείτε να ζητήσετε από ένα ή δύο μαθητές να φέρουν στην τάξη το ποδήλατό τους). Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και αναφέρουν εκείνα τα μέρη του ποδηλάτου που σχετίζονται με θέματα ασφάλειας (π.χ φρένα, πίσω φανάρι, μπροστινό φως, καθρέφτης, κουδούνι, σχάρα αποσκευών και καλάθι).

Στην εικόνα αναφέρονται τα κυριότερα σημεία του ποδηλάτου.

Ο πίνακας της δραστηριότητας μπορεί να συμπληρωθεί ως εξής (ενδεικτικές απαντήσεις):

Μέρη ποδηλάτου	Τι πρέπει να προσέχουμε
σέλα	Να φθάνουν τα πόδια του ποδηλάτη στο έδαφος όταν κάθεται.
φώτα	Να φωσφορίζουν τη νύχτα όταν φωτιστούν.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 20΄)

Στη δεύτερη δραστηριότητα προτείνεται να συζητήσουν οι μαθητές τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης του ποδηλάτου.

Σημεία που αναμένεται να αναφερθούν είναι: Το ποδήλατο είναι ένα μέσο μετακίνησης που δε ρυπαίνει, καταλαμβάνει ελάχιστο χώρο όταν είναι σταθμευμένο, είναι αθόρυβο και γυμνάζει τον χρήστη του. Στα μειονεκτήματα, ότι ο οδηγός του είναι εκτεθειμένος σε κινδύνους και στις καιρικές συνθήκες.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 25΄)

Η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να αντιληφθούν οι μαθητές πώς να κυκλοφορούν με ασφάλεια με το ποδήλατό τους. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες των τεσσάρων προκειμένου να συζητήσουν μεταξύ τους και να καταλήξουν στα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να παίρνουν οι ποδηλάτες προκειμένου να μην κινδυνεύουν όταν κυκλοφορούν στο δρόμο.

Ιδιαίτερα σημεία που πρέπει να εντοπιστούν είναι ότι οι σωστοί ποδηλάτες τηρούν τους παρακάτω κανόνες:

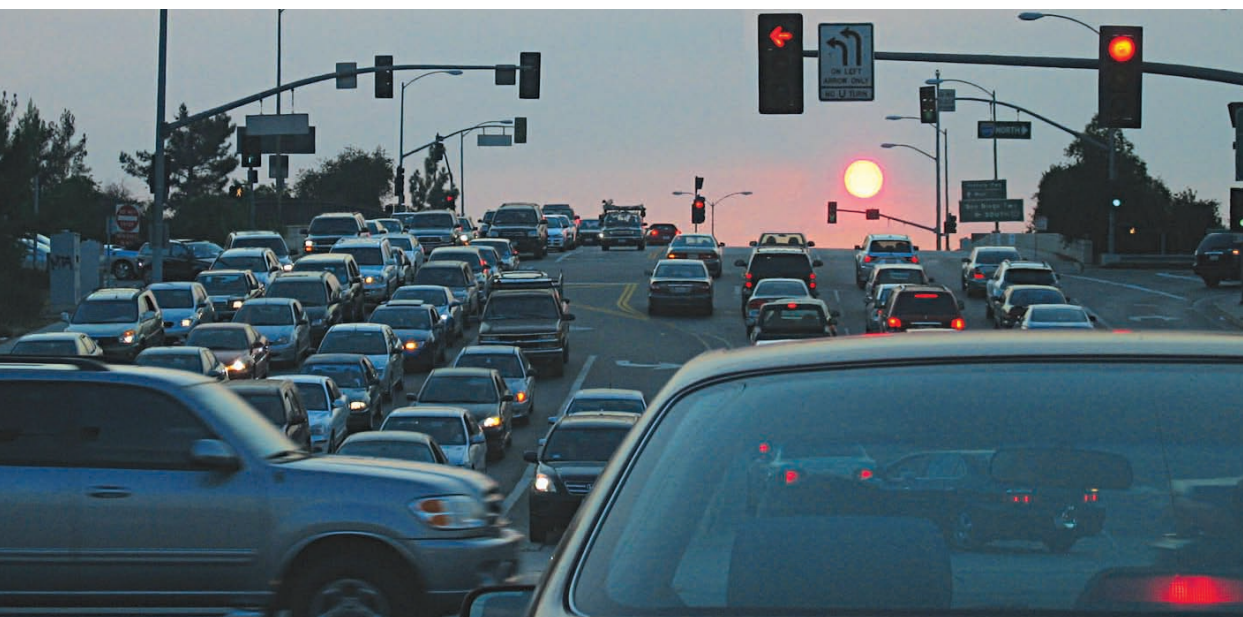
- Φορούν κράνος, αφού προστατεύει το κεφάλι σε περίπτωση σύγκρουσης και δένουν καλά το λουρί του κράνους.
- Πρέπει πάντα να είναι προσεχτικοί κοιτάζοντας και ακούγοντας τι γίνεται γύρω τους.

- Προσέχουν τα σταθμευμένα αυτοκίνητα, μιας και οι οδηγοί ή οι επιβάτες μπορεί να ανοίξουν τις πόρτες από την πλευρά του δρόμου.
- Τηρούν τις αποστάσεις ασφαλείας, δηλαδή τέσσερα τουλάχιστον μέτρα σε επίπεδο οδόστρωμα και δέκα μέτρα σε κατηφόρα.
- Χρησιμοποιούν την κόρνα του ποδηλάτου, αν νομίζουν ότι βρίσκονται σε κίνδυνο.
- Οδηγούν ο ένας πίσω από τον άλλο.
- Σταματούν, όταν περνάνε πεζοί.
- Ελέγχουν αν λειτουργούν τα φώτα του ποδηλάτου τους.

Στη συνέχεια υπάρχει ένα κείμενο σχετικά με τα δημόσια ποδήλατα.

Συμπεράσμα (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τα πλεονεκτήματα της χρήσης του ποδηλάτου και τα μέτρα ασφαλείας που πρέπει να παίρνει ένας ποδηλάτης (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»). Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη τα συμπεράσματα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Κεφάλαιο 9

Κυκλοφορούμε ως επιβάτες
(στο αυτοκίνητο και στα μέσα μαζικής μεταφοράς)

Εκπαιδευτικός Στόχος:

- Να εντοπίσουν οι μαθητές τι πρέπει να κάνουν, ώστε να κυκλοφορούν με ασφάλεια ως επιβάτες, είτε στο αυτοκίνητο είτε στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Οργάνωση ομάδων Σε όλες τις δραστηριότητες του κεφαλαίου προτείνεται οι μαθητές να εργαστούν σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων ακολουθώντας τις οδηγίες.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 5')

Ως εισαγωγή στην ενότητα αυτή συζητήστε, σε ολομέλεια, με τους μαθητές την ανάγκη να τηρούν ορισμένους κανόνες για την ασφάλειά τους ακόμη κι όταν ταξιδεύουν ως επιβάτες. Ρωτήστε τους σε ποιες περιπτώσεις τους κάνουν παρατηρήσεις οι γονείς τους ή οι μεγαλύτεροι, όταν είναι στο αυτοκίνητο ή στο λεωφορείο και τι συμβουλές τους δίνουν.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητες 1 και 2 (προτεινόμενη διάρκεια 35')

Η πρώτη και η δεύτερη δραστηριότητα αποσκοπούν στο να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι πρέπει να φορούν πάντα ζώνη μέσα στο αυτοκίνητο και να κάθονται ή να κρατούνται γερά όταν βρίσκονται στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Για το σκοπό αυτό πραγματοποιούν στην πρώτη δραστηριότητα ένα πείραμα σχετικό με την αδράνεια και στη δεύτερη δραστηριότητα απαντούν σε σχετικές ερωτήσεις.

Τα υλικά για τη δραστηριότητα είναι: ποτήρι, χαρτόνι χοντρό, κέρμα, βαμβάκι.

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και ακολουθούν τις οδηγίες του βιβλίου τους. Όταν σέρνουν το χαρτόνι αργά, το κέρμα βρίσκεται πάνω στο χαρτόνι, χωρίς να πέφτει. Στη δεύτερη περίπτωση το κέρμα πέφτει μέσα στο ποτήρι.

Ας θυμηθούμε ότι ο Γαλιλαίος ονόμασε *αδράνεια* την τάση ενός σώματος να αντιδρά σε κάθε αλλαγή της κίνησής του. Ο επιβάτης ενός αυτοκινήτου που σταματά απότομα θα συνεχίσει να κινείται μπροστά, γιατί έχει την τάση να αντιδρά σε κάθε αλλαγή της κίνησής του. Αντίστοιχα και ο επιβάτης ενός λεωφορείου. Γι' αυτό θα πρέ-

πει να φοράμε πάντα ζώνη μέσα στο αυτοκίνητο και να καθόμαστε ή να κρατιόμαστε γερά μέσα στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 40')

Η τρίτη δραστηριότητα αφορά τη διατύπωση κανόνων ώστε να ταξιδεύουμε με ασφάλεια στο αυτοκίνητο. Σημεία που μπορείτε να τονίσετε είναι:

- Δεν αποσπάμε την προσοχή του οδηγού.
- Δε βγάζουμε έξω από το παράθυρο το κεφάλι ή τα χέρια μας.
- Δεν πετάμε αντικείμενα έξω από το αυτοκίνητο.
- Καθόμαστε σωστά στο κάθισμα.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να συζητήσουν μεταξύ τους προκειμένου να συνοψίσουν σε ένα πρόχειρο χαρτί ποιους κανόνες πρέπει να ακολουθούν για την ασφάλειά τους όταν κυκλοφορούν ως επιβάτες σε Ι.Χ. αυτοκίνητα και Μέσα Μαζικής Μεταφοράς (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»). Εδώ χρειάζεται κυρίως να συνοψίσουν τους κανόνες που συζητήθηκαν στις δραστηριότητες 2 και 3.

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφορές, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Κεφάλαιο 10

Σταματάμε/ Σταθμεύουμε

Εκπαιδευτικός Στόχος:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τα σήματα εκείνα που καθορίζουν τους κατάλληλους χώρους στάσης ή στάθμευσης ενός οχήματος.
- Να προβληματιστούν για τις δυσκολίες που δημιουργούν σταθμευμένα οχήματα στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Οργάνωση ομάδων

Στις δραστηριότητες οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων ακολουθώντας τις αντίστοιχες οδηγίες.

Σημείωση:

Ζητήστε από τους μαθητές να συγκεντρώσουν εικόνες από εφημερίδες και περιοδικά σχετικά με τη μετακίνηση και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες για τη σύνθεση της αφίσας της τελευταίας εργασίας. Οι εικόνες μπορεί να δείχνουν λύσεις που προσφέρονται για τη μετακίνηση των ατόμων αυτών ή σημεία της πόλης που δυσκολεύουν τη μετακίνηση.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Ως εισαγωγή στο θέμα της Στάσης και της Στάθμευσης ζητήστε από τους μαθητές να περιγράψουν, σε ολομέλεια, στην τάξη ένα περιστατικό όπου ένα σταθμευμένο αυτοκίνητο ή ένα αυτοκίνητο που είχε σταματήσει για λίγο κάπου, δημιουργούσε πρόβλημα. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να περιγράψουν όλοι οι μαθητές ένα περιστατικό. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ρωτήστε τους μαθητές γιατί νομίζουν ότι δημιουργήθηκε το πρόβλημα στις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν. Στόχος της συζήτησης είναι να αναδειχθεί ότι η παράνομη στάση και στάθμευση δημιουργεί προβλήματα στην κυκλοφορία, ότι τα αυτοκίνητα δεν μπορούν να σταθμεύουν οπουδήποτε και ότι χρειάζεται και οι οδηγοί να μην παραβιάζουν τα σήματα, να λαμβάνουν υπ' όψιν τους, τους άλλους οδηγούς, τους πεζούς και τους κατοίκους της περιοχής (στις περιπτώσεις που η στάθμευση ενός αυτοκινήτου μπορεί να εμποδίζει κάποιους να μπουν στο σπίτι τους).

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 15')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να αναφέρουν οι μαθητές κάποια από τα σήματα που αφορούν τη στάση και τη στάθμευση ενός αυτοκινήτου. Το πρώτο και το τέταρτο σήμα αποτελούν τις σωστές απαντήσεις.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 20΄)

Η δεύτερη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές πώς να σταθμεύουν τα ποδήλατά τους. Σημαντικά στοιχεία που πρέπει να αναδείξουν οι μαθητές είναι:

- Να χρησιμοποιούν τις ειδικές θέσεις στάθμευσης για ποδήλατα.
- Στην πόλη να σταθμεύουν κατά μήκος των τοίχων, ώστε να μην εμποδίζουν τη διέλευση των πεζών.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 20΄)

Η τελευταία δραστηριότητα αποσκοπεί στο να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες κατά τις μετακινήσεις τους. Αρχικά υπάρχει ένα εισαγωγικό κείμενο για την προσπάθεια που πραγματοποιείται έτσι ώστε να διευκολυνθεί η κυκλοφορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις πόλεις. Παρ' όλα αυτά, η ζωή στην πόλη για τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι πολλές φορές δύσκολη. Γι' αυτό όμως ευθυνόμαστε και εμείς. Οι φωτογραφίες έχουν επιλεγεί για να αναδείξουν τη δυσκολία κίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο πεζοδρόμιο και στις διαβάσεις. Συζητήστε με τους μαθητές τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες και ζητήστε τους να προτείνουν λύσεις.

Εργασία σε ομάδες (προτεινόμενη διάρκεια 15΄)

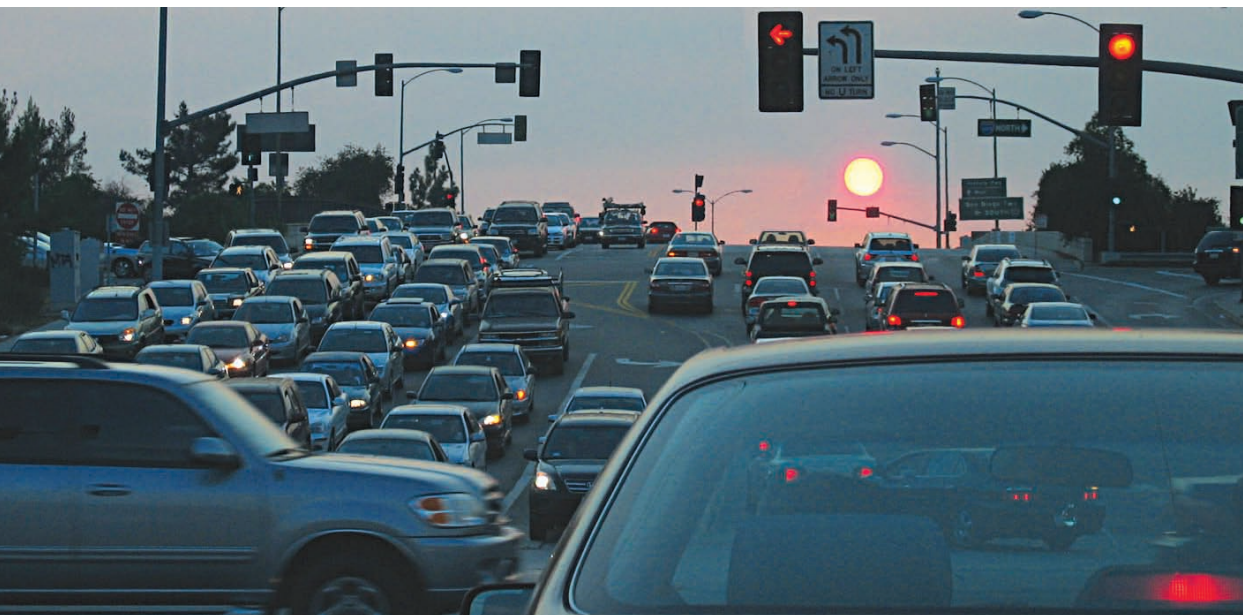
Οι μαθητές επιλέγουν κάποιες από τις εικόνες που έχουν φέρει στην τάξη και την τοποθετούν σε ένα χαρτί Α4. Πλαισιώνουν την εικόνα με το σύνθημα της ομάδας τους π.χ. «Πόλη με προσβάσεις για όλους».

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τους βασικούς κανόνες (σύνοψη) που πρέπει να ακολουθούν οι οδηγοί σε σχέση με τη στάση και τη στάθμευση (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»).

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητη-

θούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Κεφάλαιο ΙΙ

Ατυχήματα

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι τα τροχαία ατυχήματα στη χώρα μας είναι μία από τις σημαντικότερες αιτίες τραυματισμού και θανάτου.
- Να γνωρίσουν τις κύριες αιτίες των τροχαίων ατυχημάτων.
- Να προβλέψουν ατυχήματα σε τρένο και αεροπλάνο και να προτείνουν τρόπους αποφυγής τους.

Οργάνωση ομάδων Στις δραστηριότητες 1 και 2 οι μαθητές εργάζονται ατομικά και ανακοινώνουν τις απαντήσεις τους σε όλη την τάξη, ενώ στη δραστηριότητα 3 εργάζονται σε ομάδες.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Ως εισαγωγή στο θέμα των ατυχημάτων που διαπραγματεύεται αυτή η ενότητα μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να αναφέρουν σε ολομέλεια, στην τάξη ατυχήματα που μπορεί να συμβούν στο δρόμο και πού νομίζουν ότι οφείλονται αυτά. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους μαθητές να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν. Να σημειωθεί ότι σε αυτή τη φάση δεν χρειάζεται οι μαθητές να αναλύσουν εκτενώς τα αίτια και τα είδη των ατυχημάτων. Σκοπός είναι να ξεκινήσουν να επεξεργάζονται το συγκεκριμένο θέμα.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 25')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να ανακαλύψουν οι μαθητές ότι τα τροχαία ατυχήματα είναι η πιο συχνή αιτία θανάτου για παιδιά της ηλικίας τους.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Η δεύτερη δραστηριότητα διερευνά τα κυριότερα αίτια των τροχαίων ατυχημάτων. Εδώ θα πρέπει να κατανοήσουν ότι δεν αρκεί μόνο να τηρούν οι οδηγοί τον Κ.Ο.Κ. για να είναι απολύτως ασφαλείς στο δρόμο. Για τα τροχαία ατυχήματα υπάρχουν και κάποιοι εξωτερικοί παράγοντες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα μπορούν να είναι:

- οι κακές καιρικές συνθήκες που μπορεί να επικρατούν σε μια περιοχή

- το κακό οδόστρωμα, οι κατολισθήσεις βράχων –κυρίως– σε επαρχιακούς δρόμους, η συντήρηση οχημάτων, η κατανάλωση αλκοόλ ή φαρμάκων πριν από την οδήγηση κτλ.

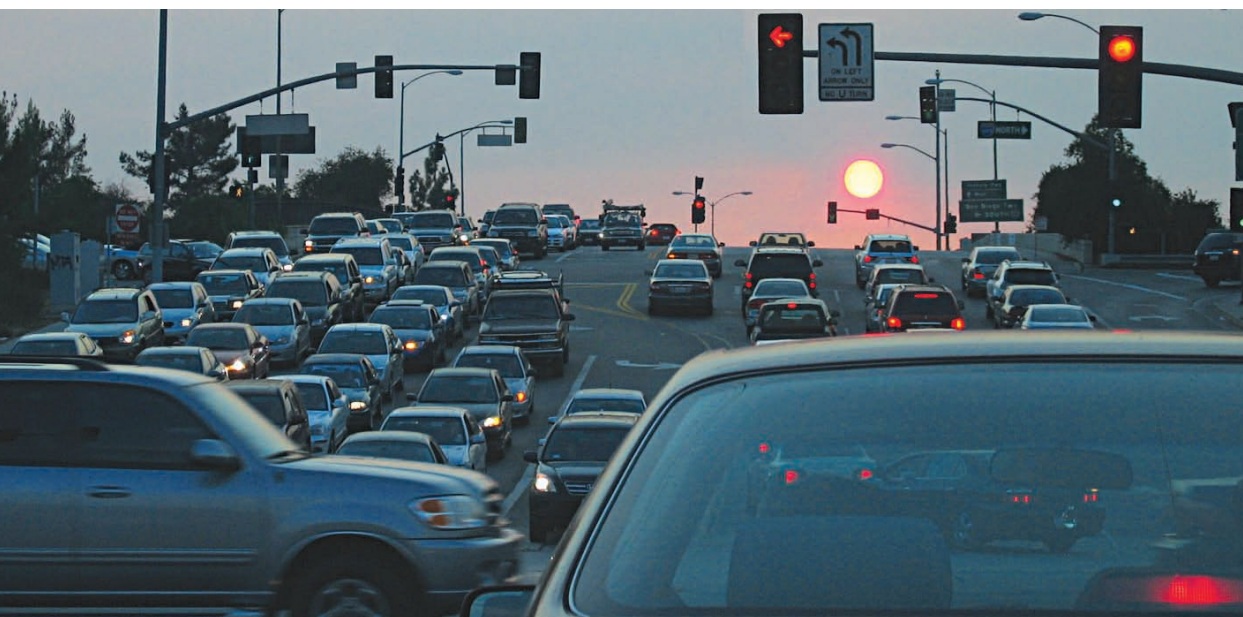
Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 25΄)

Η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπεί στον εντοπισμό των στοιχείων που συνθέτουν μια ασφαλή συμπεριφορά του επιβάτη τρένου ή αεροπλάνου. Οι λέξεις – κλειδιά είναι ενδεικτικές. Μπορείτε να επεκταθείτε στη συζήτηση με τους μαθητές σας και σε άλλους παράγοντες που απαιτούνται για την ασφαλή μετακίνηση με τρένο ή αεροπλάνο.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί δύο από τα αίτια τροχαίων ατυχημάτων κάνοντας μία ιεράρχηση και αξιολόγηση των αιτίων που συζητήθηκαν στη δραστηριότητα 2. Επίσης ζητείται να αναφέρουν τρόπους αποφυγής ή προστασίας από ατυχήματα που προκαλούνται από τα αίτια που ανέφεραν. Τέλος, συμπληρώνουν τα πιο βασικά κατά την άποψή τους σημεία που πρέπει να προσέχουν όταν επιβαίνουν σε τρένο ή αεροπλάνο (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»).

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται ο να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Θεματική Ενότητα 12

Ατυχήματα στη Θάλασσα

Εκπαιδευτικοί Στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τους κινδύνους ατυχημάτων στη θάλασσα.
- Να γνωρίσουν τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης.

Οργάνωση ομάδων

Στην πρώτη, στην τρίτη και στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές προτείνεται να εργαστούν σε ομάδες. Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές παρακολουθούν μια βιντεοταινία σχετική με τα θαλάσσια ατυχήματα. Η τρίτη δραστηριότητα είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί στην περίπτωση εκείνη που το σχολείο βρίσκεται σε παραθαλάσσια περιοχή. Οι μαθητές οργανώνουν μία μικρή εξόρμηση σε κοντινή παραλία για να την καθαρίσουν και να ανακυκλώσουν τα υλικά που θα συγκεντρώσουν.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Ως εισαγωγή στην ενότητα «Ατυχήματα στη θάλασσα» ζητήστε από τους μαθητές να διαβάσουν το εισαγωγικό κείμενο στην αντίστοιχη ενότητα στο Τετράδιο του Μαθητή και να παρατηρήσουν τις εικόνες. Στη συνέχεια συζητήστε σε ολομέλεια ζητώντας από τους μαθητές να αναφέρουν ποια είναι η πληροφορία που δίνει το κείμενο και οι φωτογραφίες με σκοπό να αναδειχθεί στην τάξη, ότι οι θάλασσες καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στο ερώτημα. Επιλέξτε κάποιους από τους μαθητές που προσφέρονται να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 30')

Η πρώτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να διερευνηθούν από τις ομάδες των μαθητών τα ατυχήματα που συμβαίνουν στη θάλασσα. Για το σκοπό αυτό οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και συζητούν για τα ατυχήματα αυτά και τα αίτιά τους με αφορμή τις εικόνες.

Ο πίνακας της δραστηριότητας προτείνεται να συμπληρωθεί ως εξής:

ατύχημα	αιτία	πρόληψη	αντιμετώπιση
Ερεθισμός δέρματος	Τσίμπημα τσούχτρας	Έλεγχος ακτής πριν το μπάνιο	Φαρμακευτική αγωγή
Πνιγμός	Φαγητό πριν το μπάνιο	Μπάνιο 3 ώρες μετά το φαγητό	Κλήση ναυαγοσώστη ή κάποιου μεγάλου
Έγκαυμα	Ηλιοθεραπεία	Αντηλιακή κρέμα και αποφυγή έκθεσης στον ήλιο τις μεσημεριανές ώρες (12-4)	Φαρμακευτική αγωγή
Πνιγμός	Απομάκρυνση από την ακτή	Κολύμπι κοντά στην ακτή	Κλήση ναυαγοσώστη ή κάποιου μεγάλου
Τραυματισμός	Σκουπίδια στην παραλία	Καθαρισμός ακτών	Καθαρισμός πληγής και επίσκεψη σε γιατρό
Πνιγμός	Μπουρίνι	Ενημέρωση από μετεωρολογικά δελτία	Κλήση ναυαγοσώστη ή κάποιου μεγάλου

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Η δεύτερη δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί προαιρετική. Στην περίπτωση που δεν διαθέτετε τη βιντεοταινία, μπορείτε να τη ζητήσετε από τη Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης του ΥΠΕΠΘ.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια όλο το διδακτικό δίωρο)

Η τρίτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να δραστηριοποιηθούν οι μαθητές, ώστε να βοηθήσουν στον καθαρισμό κάποιας παραλίας και να πραγματοποιήσουν ένα

πρόγραμμα ανακύκλωσης. Αν το σχολείο βρίσκεται σε παραθαλάσσια περιοχή, μπορεί να οργανωθεί μια μικρή εξόρμηση σε κοντινή παραλία και οι μαθητές να μαζέψουν σκουπίδια από αυτή. Αν μάλιστα ο δήμος όπου βρίσκεται η παραλία έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ανακύκλωσης, οι μαθητές μπορούν να χωρίσουν τα σκουπίδια κατά κατηγορία. Τα αλουμινένια κουτιά, τα χαρτιά και το γυαλί πρέπει να καταλήξουν σε αντίστοιχα δοχεία, ώστε να ανακυκλωθούν. Αν αποφασίσετε ότι θα πραγματοποιήσετε τη δραστηριότητα, θα χρειαστείτε να αφιερώσετε όλο το διδακτικό δώρο.

Δραστηριότητα 4 (προτεινόμενη διάρκεια 30΄)

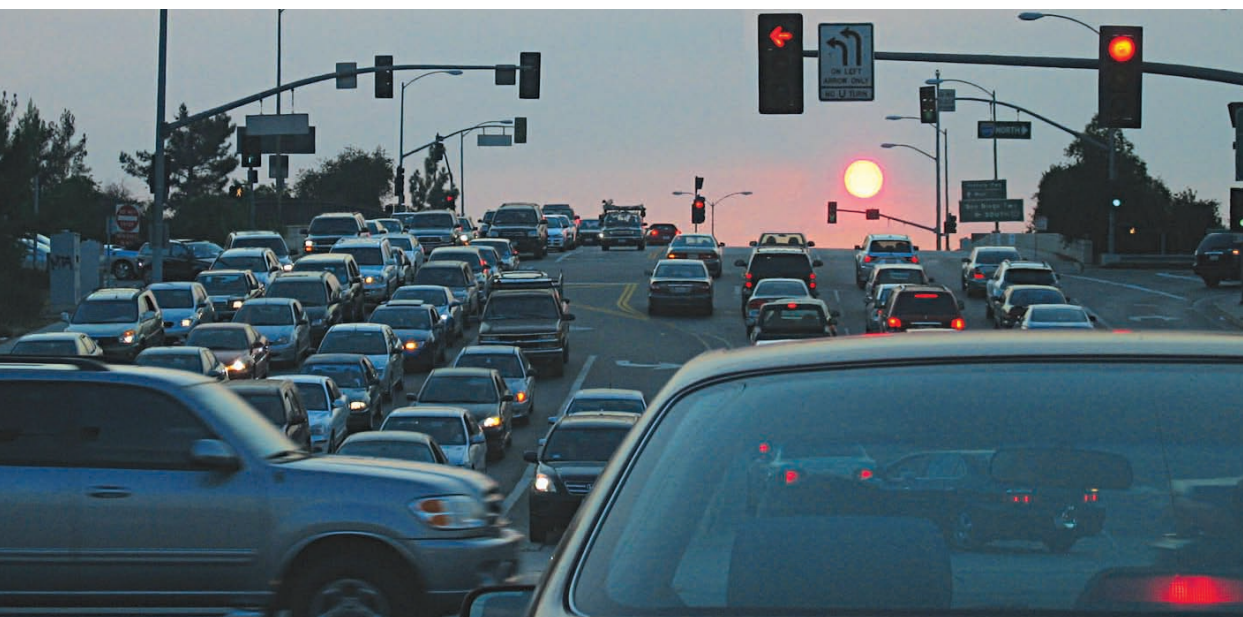
Η τέταρτη δραστηριότητα αποσκοπεί στο να κατασκευάσουν οι μαθητές, με απλά υλικά (κομμένα μπαλάκια του πινγκ-πονγκ, καλαμάκια από σουβλάκια, φελλό κ.λπ.), το δικό τους ανεμόμετρο και να πειραματιστούν με αυτό. Το ανεμόμετρο αποτελεί ένα όργανο, στο οποίο όσο πιο δυνατός είναι ο άνεμος τόσο πιο γρήγορα στρέφονται τα κύπελλά του.

Το πραγματικό ανεμόμετρο μετράει την ταχύτητα του ανέμου σε κόμβους και τη δείχνει πάνω σε έναν πίνακα.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στην πρώτη και τέταρτη δραστηριότητα) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τα ατυχήματα που μπορούν να συμβούν στη θάλασσα και ποια μέτρα πρέπει να παίρνουν προκειμένου να είναι ασφαλείς (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα «Συμπεραίνουμε»).

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγνώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφορές, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Θεματική Ενότητα 13

Σεισμός – Πλημμύρα

Εκπαιδευτικός Στόχος:

- Να ανακαλύψουν οι μαθητές τα βήματα πρόληψης ατυχημάτων και προστασίας, σε περίπτωση σεισμού ή πλημμύρας.

Οργάνωση ομάδων Στις τρεις πρώτες δραστηριότητες οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων. Στην τέταρτη δραστηριότητα οι μαθητές πραγματοποιούν ασκήσεις ετοιμότητας για την περίπτωση σεισμού. Στην πέμπτη δραστηριότητα ετοιμάζουν ένα σάκο επιβίωσης με αντικείμενα που θα φέρουν από το σπίτι τις επόμενες ημέρες.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Το κεφάλαιο ξεκινά με κείμενα και εικόνες, ώστε οι μαθητές να προετοιμαστούν για το θέμα που θα συζητήσουν. Το πρώτο κείμενο αναφέρεται στους σεισμούς και στο πώς δημιουργούνται, ενώ το δεύτερο αναφέρεται στις πλημμύρες και περιγράφει το φαινόμενο.

Ζητήστε από τους μαθητές να μελετήσουν τα κείμενα και στη συνέχεια συζητήστε σε ολομέλεια ρωτώντας τους ποια είναι η βασική πληροφορία που παίρνουν από το κείμενο για τους σεισμούς και ποια η πληροφορία που παίρνουν από το κείμενο για τις πλημμύρες. Μπορείτε εδώ να ζητήσετε από τους μαθητές να αναφέρουν περιστατικά σεισμών ή πλημμυρών που έζησαν οι ίδιοι ή τα πληροφορήθηκαν από άλλου.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές στα παραπάνω ερωτήματα. Επιλέξτε κάποιους από τους μαθητές που προσφέρονται να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η πρώτη δραστηριότητα της ενότητας αφορά τη διερεύνηση από τους μαθητές της κλίμακας Ρίχτερ. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται παρακάτω.

Μέγεθος
σεισμού στην κλίμακα Ρίχτερ

Αποτέλεσμα που προκαλεί

0	Η ασθενέστερη δόνηση που μπορεί να καταγραφεί
1	Δόνηση αισθητή μόνο από επιστημονικά όργανα
2	Δόνηση ελαφρά αισθητή, πολύ κοντά στο επίκεντρο

Μέγεθος
σεισμού στην κλίμακα Ρίχτερ

Αποτέλεσμα που προκαλεί

3	Δόνηση αισθητή μόνο κοντά στο επίκεντρο, ελαφρές ζημιές
4 - 5	Σεισμός αισθητός σε μεγαλύτερη απόσταση, περισσότερες ζημιές
6	Μέτρια καταστροφικός
7	Ισχυρός σεισμός
8	Μεγάλος σεισμός

Είναι απαραίτητο να κατανοήσουν οι μαθητές ότι στην κλίμακα Ρίχτερ κάθε βαθμός είναι δέκα φορές πιο ισχυρός από τον αμέσως προηγούμενο. Έτσι ένας σεισμός 7 Ρίχτερ είναι δέκα φορές ισχυρότερος από ένα σεισμό 6 Ρίχτερ, αλλά μόλις το ένα δέκατο σε σχέση με ένα σεισμό 8 Ρίχτερ.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές ανακαλύπτουν τα βήματα πρόληψης ατυχημάτων και αυτοπροστασίας, σε περίπτωση σεισμού. Για το σκοπό αυτό καλούνται να βάλουν τις προτάσεις στη σωστή σειρά. Η ζητούμενη σειρά της δραστηριότητας είναι:

1. Τα βαριά αντικείμενα που μετακινούνται δύσκολα, όπως ντουλάπες και βιβλιοθήκες, πρέπει να είναι γερά στερεωμένα στους τοίχους.
2. Παραμένεις ψύχραιμος. Περίμενε πρώτα να σταματήσουν οι δονήσεις και μετά βγες γρήγορα από το κτίριο.
3. Καλύψου κάτω από κάποιο θρανίο ή ένα γερό τραπέζι και ταυτόχρονα προστατέψε τα μάτια σου με τα χέρια σου.
4. Κατά τη διάρκεια του σεισμού μη βγαίνεις σε μπαλκόνι. Υπάρχει ο κίνδυνος να πέσει.
5. Μην χρησιμοποιείς το τηλέφωνο παρά μόνο για πραγματική ανάγκη.
6. Βγες από το κτίριο, χωρίς όμως να μπεις σε ασανσέρ, γιατί μπορεί να παγιδευτείς για ώρες.
7. Και μετά το σεισμό να είσαι προσεκτικός, γιατί συνήθως ένα σεισμό τον ακολουθούν και άλλοι, μικροί ή μεγάλοι. Απόφυγε κυρίως κτίρια που έχουν εκκενωθεί για λόγους ασφάλειας.

8. Αν φοβάσαι, μη διστάσεις να μιλήσεις με τους γονείς σου και τους φίλους σου, να συζητήσεις στην τάξη.

Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στην τρίτη δραστηριότητα οι μαθητές ανακαλύπτουν τα βήματα αυτοπροστασίας σε περίπτωση πλημμύρας. Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν τη σωστή πρόταση/δράση. Οι σωστές απαντήσεις είναι:

1. α. Εγκατάλειψε υπογείους χώρους και μετακινήσου σε ασφαλές υψηλό σημείο.
2. β. Ζήτα από τους γονείς σου να εγκαταλείψετε το αυτοκίνητό σας, αν αυτό έχει ακινητοποιηθεί, γιατί ενδέχεται να παρασυρθεί ή να πλημμυρίσει.
3. α. Μείνε μακριά από ηλεκτροφόρα καλώδια.
4. β. Μην πλησιάζεις σε περιοχές όπου έχουν γίνει κατολισθήσεις.

Δραστηριότητα 4 (προτεινόμενη διάρκεια 25΄)

Στη δραστηριότητα αυτή πραγματοποιήστε με τους μαθητές σας ασκήσεις ετοιμότητας για την περίπτωση σεισμού.

Σφυρίξτε με τη σφυρίχτρα δίνοντας το σύνθημα στους μαθητές να ξεκινήσουν τις ασκήσεις ετοιμότητας. Οι μαθητές πέφτουν κάτω από το θρανίο τους, κρατούνται και προστατεύουν τα μάτια τους, πιέζοντας το πρόσωπό τους πάνω στο μπράτσο τους.

Με τη λήξη της «σεισμικής δόνησης», σφυρίξτε και πάλι ώστε οι μαθητές να κινηθούν προς την έξοδο της τάξης και στη συνέχεια προς τον προαύλιο χώρο του σχολικού κτιρίου σύμφωνα με το σχέδιο ετοιμότητας του σχολείου. Καλό θα ήταν στις ασκήσεις ετοιμότητας να συμμετέχει και ο διευθυντής του σχολείου.

Δραστηριότητα 5 (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Ο σάκος επιβίωσης έχει στόχο να βοηθήσει κάποιον εγκλωβισμένο να επιβιώσει για ορισμένο χρονικό διάστημα έως ότου να διασωθεί.

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 10΄)

Στο σημείο αυτό οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα στοιχεία τα οποία επεξεργάστηκαν και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δραστηριότητες. Για το σκοπό αυτό, ζητάμε από τους μαθητές να δουλέψουν σε ομάδες (όπως στις προηγούμενες δραστηριότητες) και να καταγράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση σεισμού (κατά τη διάρκεια του φαινομένου και μετά το φαινόμενο) και τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση πλημμύρας (βλ. Τετράδιο Μαθητή ενότητα

«Συμπεραίνουμε»). Είναι απαραίτητο να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η σωστή πρόληψη και η σωστή αντίδραση κατά τη διάρκεια του σεισμού μπορεί να σώσει τη ζωή κάποιου.

Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή των συμπερασμάτων, κάθε ομάδα εκλέγει ένα μέλος στο οποίο αναθέτει να αναγώσει στην τάξη το συμπέρασμα. Προτείνεται να γράψετε στον πίνακα τα συμπεράσματα όλων των ομάδων προκειμένου να συζητηθούν διαφωνίες, ομοιότητες, θέματα ιεράρχησης (π.χ. ποιο θεωρούν πιο σημαντικό από τα συμπεράσματα κ.λπ.).

Εργασία για το σπίτι (προτεινόμενη διάρκεια 5΄)

Το δίωρο ολοκληρώνεται με την ανάθεση στους μαθητές της εργασίας για το σπίτι.

Κεφάλαιο 14

Συζήτηση για το μάθημα
της κυκλοφοριακής αγωγής

Εκπαιδευτικός Στόχος:

Στο κεφάλαιο αυτό, με το οποίο κλείνει ο κύκλος των συναντήσεων κυκλοφοριακής αγωγής, επιδιώκεται να σκεφτούν και να εμβαθύνουν οι μαθητές στην εμπειρία τους από το μάθημα σε γνωστικό αλλά κυρίως σε βιωματικό επίπεδο.

Οργάνωση ομάδων Στη δραστηριότητα 1 οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες των τεσσάρων. Στην εισαγωγή και στο συμπέρασμα γίνεται συζήτηση σε ολομέλεια. Στις δραστηριότητες 2 και 3 οι μαθητές δουλεύουν ατομικά.

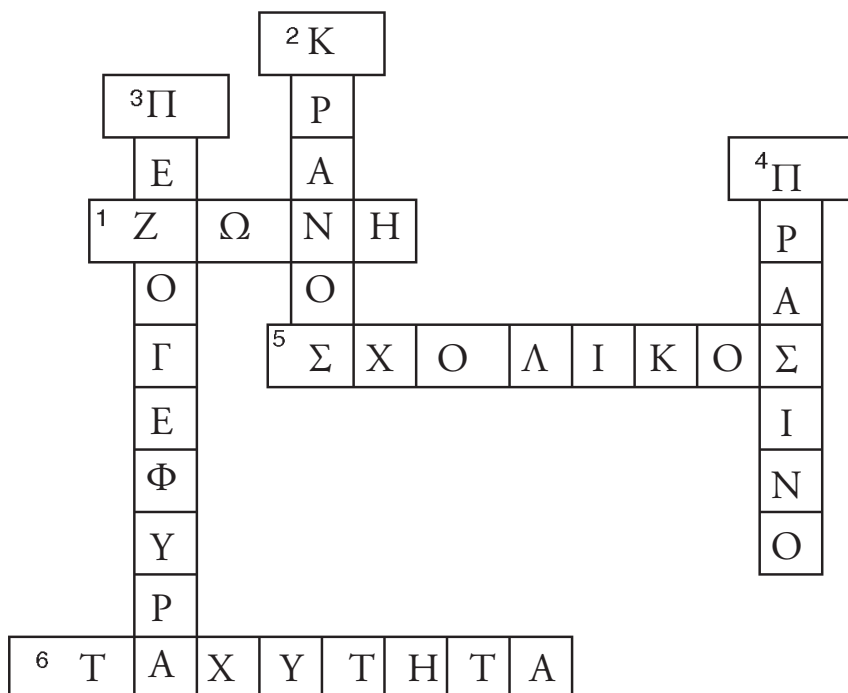
Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Ξεκινώντας την εισαγωγή της ενότητας αυτής ενημερώστε τους μαθητές σας ότι αποτελεί την τελευταία στο κύκλο των συναντήσεων και πείτε τους ότι θα μιλήσετε για τον τρόπο που δούλεψαν όλο αυτό τον καιρό και για την εμπειρία που αποκόμισαν. Ζητήστε τους να σας πουν διαφορές που εντόπισαν από τον τρόπο διδασκαλίας που ήξεραν έως τώρα. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης δεν είναι απαραίτητο να απαντήσουν όλοι οι μαθητές. Επιλέξτε κάποιους από τους μαθητές που προσφέρονται να απαντήσουν και στη συνέχεια ζητήστε να κατατεθούν κι άλλες απόψεις, συμπληρώσεις ή διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις απαντήσεις που ακούστηκαν.

Δραστηριότητα 1 (προτεινόμενη διάρκεια 10')

Η δραστηριότητα 1 δίνει την ευκαιρία επανάληψης κάποιων βασικών εννοιών που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ενότητες. Κυρίως όμως δίνει με πολύ σύντομο τρόπο μια στοιχειώδη σύνδεση με το γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος πριν περάσουμε στην συζήτηση για το βιωματικό μέρος.

Στην δραστηριότητα οι μαθητές επιλύουν ένα σταυρόλεξο.

Δραστηριότητα 2 (προτεινόμενη διάρκεια 25')

Στη δεύτερη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν κάποια στοιχεία από την εμπειρία που είχαν στο μάθημα της κυκλοφοριακής αγωγής. Τα στοιχεία αυτά εστιάζουν κυρίως στο συναισθηματικό – βιωματικό μέρος της εμπειρίας καθώς οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν και να περιγράψουν κάτι που τους άρεσε από το μάθημα, κάτι που δεν τους άρεσε, κάτι που τους ευχαρίστησε και κάτι που τους προβλημάτισε. Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές δουλεύουν ατομικά για να καταγράψει ο καθένας την εμπειρία του και στη συνέχεια (στη φάση του συμπεράσματος) θα επιλέξει ποιο μέρος από αυτή την εμπειρία θα ήθελε να καταθέσει στην τάξη.

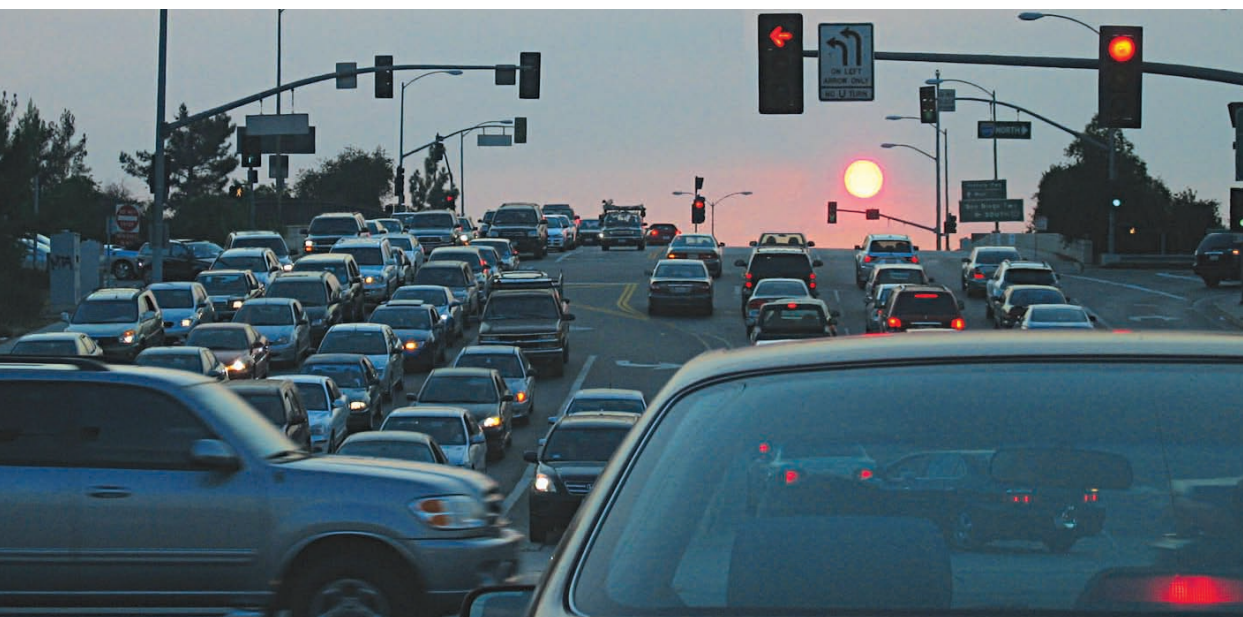
Δραστηριότητα 3 (προτεινόμενη διάρκεια 25')

Στη τρίτη δραστηριότητα η εστίαση είναι στον τρόπο συνεργασίας – δουλειάς. Οι μαθητές εδώ καλούνται να καταγράψουν τον τρόπο που προτιμούν να δουλεύουν – έχοντας την εμπειρία και συνεργατικής αλλά και ατομικής μάθησης- και να αιτιολογήσουν την προτίμησή τους. Εδώ είναι ένα σημείο στο οποίο αναμένεται να έρθουν στην επιφάνεια στοιχεία από το πώς αποτιμούν οι μαθητές κάθε έναν από τους δύο

τρόπους δουλειάς. Στη δραστηριότητα 3 επίσης, κάθε μαθητής καλείται να σκεφτεί και να αξιολογήσει α) τόσο τη δική του συμπεριφορά στο πλαίσιο της ομάδας (απατώντας στην ερώτηση τι θα άλλαζε στη συμπεριφορά του βλ. και Τετράδιο Μαθητή) και β) το πώς λειτουργούσε συνολικά η ομάδα (εντοπίζοντας κυρίως τα προβλήματα που παρουσιάζονταν βλ. και Τετράδιο Μαθητή).

Συμπέρασμα (προτεινόμενη διάρκεια 20')

Η φάση του συμπεράσματος διεξάγεται σε ολομέλεια. Μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να ανακοινώσουν στην τάξη όλα τα στοιχεία που κατέγραψαν στις δραστηριότητες 2 και 3. Εδώ αναμένεται να μιλήσουν όλοι οι μαθητές. Καταγράφετε στον πίνακα με συνοπτικό τρόπο τα στοιχεία που καταθέτει κάθε μαθητής. Στο τέλος αφού ολοκληρώσουν όλοι οι μαθητές γίνεται μία συζήτηση – αποτίμηση της εμπειρίας του μαθήματος. Αυτή η συζήτηση θα γίνει σε ολομέλεια με στόχο να προσδιοριστούν τα βασικά θετικά και αρνητικά στοιχεία που βίωσαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του μαθήματος της κυκλοφοριακής αγωγής.

In Συνάντηση με τους γονείς

Η πρώτη συνάντηση με τους γονείς προτείνεται να πραγματοποιηθεί πριν από την έναρξη των συναντήσεων με τους μαθητές. Στη συνάντηση αυτή μπορείτε να αναπτύξετε σε γενικές γραμμές στους γονείς το περιεχόμενο και τους στόχους του εκπαιδευτικού υλικού που έχετε στα χέρια σας με θέμα «Κυκλοφοριακή Αγωγή – Ατυχήματα».

Στις επόμενες σελίδες δίνεται μια ενδεικτική προσέγγιση υλοποίησης της πρώτης συνάντησης με τους γονείς.

Εισαγωγή (προτεινόμενη διάρκεια 5΄)

Κάντε μια σύντομη αναφορά στα περιεχόμενα του Τετραδίου του Μαθητή.

Εκπαιδευτική Μεθοδολογία και Τεχνικές Θεματικής (προτεινόμενη διάρκεια 30΄)

Στο σημείο αυτό μπορείτε να αναφερθείτε στους στόχους, όπως αυτοί περιγράφονται στην εισαγωγή, και να συνδέσετε κάποιους από αυτούς με τις αντίστοιχες δραστηριότητες.

Ενδεικτικά, μπορείτε να αναφέρετε τη δεύτερη και τρίτη δραστηριότητα του έκτου κεφαλαίου, στις οποίες οι μαθητές καλούνται αρχικά να μελετήσουν διατάξεις από τον ελληνικό Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και στη συνέχεια να εφαρμόσουν κάποιες από αυτές.

Επιπλέον, θεωρούμε χρήσιμο να ενημερώσετε τους γονείς για τις παιδαγωγικές μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται στις θεματικές ενότητες. Για τα θέματα αυτά μπορείτε επίσης να αντλήσετε πληροφορίες από την εισαγωγή που προηγήθηκε. Θεωρούμε ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην ομαδοσυνεργατική διαδικασία της μάθησης.

Ανάπτυξη δραστηριοτήτων (προτεινόμενη διάρκεια 30΄)

Κρίνεται ακόμα, αναγκαίο να συζητήσετε με τους γονείς αφενός κάποιες δραστηριότητες που έχουν στόχο να μάθουν το παιδί να κινείται με ασφάλεια στους δρόμους είτε ως πεζός, είτε ως επιβάτης στο αυτοκίνητο και στα μέσα μαζικής μεταφοράς, αφετέρου να ευαισθητοποιήσετε και τους ίδιους τους γονείς σε θέματα που αφορούν την ορθολογικότερη χρήση των ιδιωτικών μέσων μεταφοράς, τη μη παραβίαση των κανόνων του Κ.Ο.Κ. καθώς και την ευθύνη που έχουν και εκείνοι στο να βοηθήσουν το παιδί τους να κινείται με ασφάλεια στους δρόμους.

Ενδεικτικά, μπορείτε να αναφερθείτε στην τέταρτη δραστηριότητα του έβδομου κεφαλαίου με τους μαθητές, που αποσκοπεί στο να συνοψίσουν αυτοί ορι-

ομένους βασικούς κανόνες τους οποίους πρέπει να ακολουθεί ένας πεζός για να κινείται με ασφάλεια.

Στους γονείς μπορείτε να επισημάνετε κάποιους από τους παρακάτω κανόνες:

- Περιπατάμε πάντα πάνω στο πεζοδρόμιο.

- Διασχίζουμε το δρόμο από σημείο όπου υπάρχει φανάρι ή διάβαση πεζών.

- Πριν διέλθουμε βεβαιωνόμαστε ότι έχουν σταματήσει όλα τα αυτοκίνητα.

- Αν δεν υπάρχει φανάρι ή διάβαση πεζών ακολουθούμε τους εξής κανόνες για να διασχίσουμε το δρόμο:

Σκέφτομαι: «ποιο είναι το κατάλληλο σημείο για να διασχίσω το δρόμο;»

Σταματώ

Ακούω και βλέπω

Περιμένω ως ότου διαπιστώσω ότι μπορώ με ασφάλεια να διασχίσω το δρόμο

Διασχίζω το δρόμο

- Κοιτάμε τον κίνδυνο καταπρόσωπο. Αν βαδίζουμε στο κράσπεδο κάποιου δρόμου χωρίς πεζοδρόμιο, μένουμε στο αριστερό μέρος, για να έχουμε στραμμένο το πρόσωπο, και όχι την πλάτη, στα οχήματα που κυκλοφορούν. Έτσι, τα βλέπουμε να έρχονται και μπορούμε να παραμερίσουμε, αν χρειαστεί.

Αναφερθείτε, ακόμα, στο γεγονός ότι, πέρα από θέματα που αφορούν τους κανόνες του Κ.Ο.Κ., δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο να οριοθετήσουν οι μαθητές τη γειτονιά τους και να μάθουν να κινούνται στην πόλη χρησιμοποιώντας χάρτες.

Αναφορά στις εργασίες για το σπίτι (προτεινόμενη διάρκεια 25')

Τέλος, έμφαση θα δοθεί και στο γεγονός ότι οι γονείς καλούνται να επεξεργαστούν μαζί με τα παιδιά τους κάποιες εργασίες στο σπίτι. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η βοήθεια των γονιών στη διεκπεραίωση της εργασίας είναι ουσιαστική, μιας και στόχος των εργασιών είναι η ενεργός εμπλοκή των γονιών στην εκπαίδευση των παιδιών τους – μαθητών στην κυκλοφοριακή αγωγή.

2^η Συνάντηση με τους γονείς

Το δώρο αυτό –δεύτερη συνάντηση με τους γονείς– προτείνουμε να αποτελέσει την ανακεφαλαίωση των βασικών σημείων όλων των θεματικών ενοτήτων και να πραγματοποιηθεί στο τέλος όλων των διδακτικών δώρων.

Μπορεί να μοιραστείτε τις εμπειρίες σας από τις επιμέρους συναντήσεις και να κάνετε κρίσεις σχετικά με το αν οι μαθητές κατανόησαν βασικά σημεία της θεματικής ενότητας, όπως αυτά προκύπτουν από τους αρχικούς στόχους.

Θεωρούμε, επίσης, απαραίτητο να συζητηθούν οι εργασίες των μαθητών. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι γονείς θα μπορούσαν να έχουν ενεργό ρόλο στην επεξεργασία των εργασιών αυτών. Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, φροντίστε να έχετε συγκεντρώσει τις απαντήσεις των μαθητών στις εργασίες. Ενδεικτικά, επιλέγετε κάποιες από αυτές, τις παρουσιάζετε στους γονείς και πραγματοποιείται συζήτηση.

Ενδεικτικά από τις εργασίες για το σπίτι:

Κεφάλαιο 1. Ζω στην πόλη σημαίνει κατά κύριο λόγο κυκλοφορώ

Εργασία για το σπίτι:

Μαζί με τους γονείς σας συζητήστε ποιες από τις συνήθειές σας νομίζετε ότι πρέπει να αλλάξετε όταν κυκλοφορείτε στην πόλη ως πεζοί ή όταν χρησιμοποιείτε ένα μεταφορικό μέσον.

Αφού ολοκληρωθεί η συζήτηση για τις εργασίες που ανατέθηκαν για το σπίτι, ρωτήστε τους γονείς να πουν ποια θεωρούν ότι ήταν τα θετικά και ποια τα αρνητικά του μαθήματος της κυκλοφοριακής αγωγής για τα παιδιά τους.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Άρχος, Μ., *Στατιστική Έρευνα της εξέλιξης των τροχαίων ατυχημάτων στη δεκαεπενταετία 1980-1995*, γ' έκδοση, Αθήνα: Ε.Μ.Π., 1997.
- Βουλή των Ελλήνων, *Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη Μελέτη του Προβλήματος των Τροχαίων Ατυχημάτων Πόρισμα για τα Τροχαία Ατυχήματα και την Οδική Ασφάλεια στην Ελλάδα*, Αθήνα: Τυπογραφείο Βουλής, Μάιος 1996.
- Γιαννόπουλος, Γ., *Σχεδιασμός των Μεταφορών και Κυκλοφοριακή Τεχνική*. Τόμος 2, *Κυκλοφοριακές μετρήσεις και Έρευνες. Πρόβλεψη Μετακινήσεων*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 1981.
- Γρηγοριάδου-Σουρέλη, Γ., «Δρόμο παίρνω, δρόμο αφήνω». Αθήνα: Πατάκης, 1996
- Διξιντετζίδης, Ι. Γ., «Μεταφορές και Ατυχήματα, εισαγωγή στο θέμα» στην Επιστημονική Διημερίδα Σ.Ε.Σ.: *Μεταφορές και Ατυχήματα*, 21-22 Μαρτίου 1984. Αθήνα: Σύλλογος Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων, Έκδοση Νο 8 1985.
- Ηλιόπουλος, Κ., «Οδικά τροχαία ατυχήματα, το νομικό πλαίσιο. Η ελληνική νομοθεσία και οι διεθνείς συμβάσεις» στην Επιστημονική Διημερίδα Σ.Ε.Σ.: *Μεταφορές και Ατυχήματα*, 21-22 Μαρτίου 1984. Αθήνα: Σύλλογος Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων, Έκδοση Νο 8 1985.
- Μακρή, Κ., «Εφιαλτικά στοιχεία για τα μικρά θύματα των τροχαίων δυστυχημάτων. 12 παιδιά τη βδομάδα πεθαίνουν στο δρόμο» Έθνος, Παρασκευή 10 Μαΐου 1996.
- ΝΕΤΑ, Σ., «Τροχαία: Σκοτώνουν και τις οικογένειες των θυμάτων». *Ελευθεροτυπία*, 14 Μαρτίου 1995, σ. 18.
- Πετρίδου, Ε., «Παιδί και κυκλοφοριακή αγωγή». Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων.
- Σφυροέρα, Σ., «Μπιπ Μπιπ Πρόσεχε». Ηλεκτρονικές Τέχνες, 1994.
- Τσαρδάκη, Δ., «Ανθρωποθυσίες στην ασφάλτο». *Ελευθεροτυπία*, Δευτέρα 15 Ιουλίου, 1991 σ. 35.
- Ματσαγγούρας, Η.Γ., «Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση». Αθήνα: Γρηγόρης, 2000.

- Ampofo-Boateng, K. & Thomson, J.A., «*Pupils' perception of safety and danger on the road*». *British Journal of Psychology* 82, 1991 σ.487-505.
- Ampofo-Boateng, K. & Thomson, J.A., Grieve, R., Pitcairn, T., Lee, D.N. and Demetre, J.D., «*A developmental and training study of pupils' ability to find safe routes to cross the road*». *British Journal of Developmental Psychology* 11, 1993 σ.31-45.
- Colborne, V.H. & Sargent, J.K., «*A survey of road safety in schools: education and other factors*». Transport and Road Research Laboratory, Department of the Environment, RRL Report LR 388. 1971.
- Cross, T.R. & Pitekethly A., «*Speed, education and children as pedestrians: a cognitive change approach to a potentially dangerous naïve concept*». *International Journal Science Education*, 10 (5), 1988 σ.531-540.
- Duckitt, A., «*Alcohol, Adolescence and Road Accidents*». *Safety Education*, 6 (1),1980 σ.10-11.
- Numenmaa, T. & Syvanen M., «*Teaching road safety to children in the age range 5-7 years*». *Paedagogica Europea*, 9 1974, σ.151-161.
- Dunne, E. & Bennett N., «*Talking and Learning in Groups*». London: Macmillan, 1990.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ®

Φειδίου 18, 106 78, Αθήνα
τηλ.: 2105234415, fax: 2105241863
www.erevnites.gr

ISBN: 978-960-7541-36-9